Anul V. No. 7 Octombrie 1937

ŞCOALA BASARABEANA

REVISTĂ LUNARĂ DE CULTURĂ PEDAGOGICĂ ŞI APĂRAREA INTERESELOR INVĂŢĂTOREŞTI

Organ al Asociaţiei învăţătorilor din jud. Lăpuşna şi Municipiul Chişinău

In preajma redeschiderii noului an şcolar

Reincepem un nou an şcolar mai devreme, în comparaţie cu anii trecuţi. Nu înţelegem acest exces de zel, când se ştie cât întârzie noile numiri şi încadrări, apariţia manualelor noi sau reeditate, formarea orarului, şi mai ales poznaşa de vară, care nu vrea să ne părăsească până în ziua echinoxului!

Dece să închidem copiii noştri atât de timpuriu între zidurile fără aer ale claselor şi în prăfăria oraşelor, când puteam să-i mai ţinem 20 de zile frumoase în aer curat la munte, la mare, sau la vre-o podgorie?

Nici Dumnezeu n'a binecuvântat hotărîrea celor ce s'au grăbit cu redeschiderea şcolilor, şi ne-a dat în toată ţara un Septembrie la fel cu luna lui Cuptor; prin urmare s'a mărit primejdia boalelor. Măsura n'a fost nici măcar egală, întru cât Universităţile încep tot la 1 Noembrie. Mi se va spune că acolo se cere calitate, nu cantitate. Acelaş răspuns îl dăm şi noi: „Cartea nu se cântăreşte cu kilogramul şi nici ora de clasă, cu minuta". *Unde este suflet se face treabă serioasă şi într'un timp mai scurt. Generaţia de după războiu, trăeşte într'un ritm mai accelerat, deaceia trebue să evităm monotonia şi plictiseala, mai ales în sufletul tinerelor vlăstare.*

Acest an şcolar se deschide şi sub un lugubru auspiciu. E vorba de boala îndelungată a acelui ce iubeşte mai mult ca toţi şcoala românească şi care prin munca şi inspecţiile făcute

prin țară la o vârstă înaintată, a căzut victimă ca un adevărat erou al datoriei. Ce să mai spunem de scumpetea excesivă a vieței, când salariile noastre stau și azi pecetluite la coloana curbei de sacrificiu, ce ni se spusese că va fi vremelnică. S'au împlinit 7 ani de când o suferim. Număr fatidic! E momentul, ca cei dela cârma țării, atunci când s'au mărit salariile universitarilor, să ne-o suprime, atât cerem!

De ce tăcem? Ne-au moleșit cele 40° de afară?

Stau și eu (ca toți camarazii mei care nu fac politică) la masa de lucru, căutând a împărți sistematic comoara de cunoștințe utile elevilor și a împărți familiei mele zgârcenia salariului retribuit de Stat, în timp ce aleșii națiunei se proslăvesc în comisii particulare sau examene de bacalaureat, luând în câteva zile salarul pe două luni, și mă gândesc că în acest an școlar se vor împlini 20 de ani de la unirea Basarabiei noastre cu patria mamă.

Sărbătorile naționale, pentru noi intelectualii trebuesc să fie un prilej de reculegere sufletească. Din cercetarea conștientă a trecutului putem trage învățăminte și găsi călăuze pentru viitor. Oare va trece această sărbătoare națională regională tot atât de searbăd ca și în anii trecuți?

Caut în birou jurnalul meu, scris în timpul războiului și recitesc tratatul de la București iscălit de guvernul Marghiloman în ziua de 24 Aprilie 1918 ora 12 ziua.

Dobrogea dată în condominium Bulgarilor; granița scoborîtă de pe vârfurile munților cu cel puțin 10 km. mai spre poale; petrolul, sarea și căile ferate, luate pe 30 de ani, în care timp se vor achita datoriile de războiu; 6 divizii germane să rămâe în țară până la terminarea definitivă a războiului, cu hrana și gazda noastră gratuită!

In mijlocul acestui dezastru național, unirea Basarabiei a a fost pentru sufletele românești ca un balsam pus pe o rană adâncă, ca o rază de mângâere venită în vremea celei mai cumplite desnădejdi. Să ne amintim cu toții că Basarabia s'a unit cu țara mamă atunci când n'avea nimic de câștigat decât bucurie sufletească; de aceia pentru noi, aceia cari trăim la granița Nistrului și ne hrănim din pământul ei binecuvântat, nu poate să existe o zi mai scumpă decât ziua de 27 Martie!

Cred că în anul acesta şcolar nu se va mai face gafa de a traduce în stil nou serbarea aceasta naţională, căci atunci ar trebui la 24 Ianuarie să-i zicem 6 Februarie şi la 10 Maiu, 23 Maiu ! Zilele sărbătorilor naţiunii, ca şi onomasticile noastre, nu se traduc în stil nou, că ne râde lumea !

Un distins cărturar român întorcându-se din Franţa şi vizitând Alsacia şi Lorena ne mărturiseşte că plimbându-se pe străzile oraşelor de acolo şi privind vitrinele librăriilor, nu ştia ce să cumpere mai întâiu, căci galantarele erau tixite cu zeci şi sute de monografii franceze, relative la aceste două provincii.

Citind aceste rânduri mă gândeam că Alsacia şi Lorena e pentru Franţa ceeace a fost Basarabia pentru România, care nici azi nu e recunoscută de guvernul sovietic, căci în pavilionul U. R. S. S. dela Paris se vede o hartă gigantică cu Basarabia trecută la dânşii ! Comparaţia etnică e însă în favoarea noastră, căci provinciile franceze dela graniţa Rinului numai în 48 de ani ou fost germanizate complect, în timp ce Basarabia noastră n'a putut fi rusificată în timp de 106 ani decât numai la suprafaţă — masele ţărăneşti cu majoritatea lor zdrobitoare rămânând neatinse.

Ce-am făcut noi în 20 de ani ? Sub raportul material Basarabia n'are decât 750 km. şosele naţionale şi 1200 km. căi ferate : cu totul insuficient când ne gândim că această provincie reprezintă o şesime din suprafaţa ţărei şi totuşi are încă 5 capitale de judeţ fără legătură ferată şi nici măcar Chişinăul nu e canalizat. Peste Nistru erau mai multe poduri feroviare decât sunt astăzi peste Prut. Aşa fiind lucrurile nu numai că bogăţiile provinciei noastre nu pot fi puse în valoare, dar nici cetăţenii ei nu o cunosc decât superficial.

In provinciile franceze reanexate nu există sat care să nu-şi aibă monografia lui proprie, la noi nu avem nici măcar monografiile capitalelor de judeţ dintre Prut şi Nistru ! In concluzie trebue să mărturisim că frontul nostru cultural, la graniţa de răsărit a ţării e destul de anemic. Măcar acum în ceasul al 20-lea să pornim la ridicarea materială şi întărirea culturală a provinciei noastre, a cărei recomandare documentată pentru marele public de aici, din restul ţării şi chiar din Europa, se impune.

G. Raşcu, profesor

28 Sept. 1937

Fişele individuale

de observaţie în învăţământul secundar şi primar

(Câteva observaţii critice)

de **V. Harea**

Una din problemele capitale ale pedagogiei contemporane este aceia a orientării profesionale. Copilul trebue îndrumat către studii potrivite cu structura sa sufletească, iar tânărul trebue orientat astfel încât să îmbrăţişeze profesiunea cea mai potrivită cu aptitudinile şi vocaţia lui.

Problema a fost pusă pe teren ştiinţific vre-o 30 ani în urmă. In ţările apusene de această problemă se ocupă oameni calificaţi, specializaţi în laboratorii şi institute anume create şi consacrate rezolvării ei. Iar în viaţa şcolară, metodele noui de cercetarea aptitudinilor nu se aplică de-avalma, ci se aleg şcoli anume şi cercetarea individualităţii ca şi orientarea profesională nu s'au aplicat decât sub directa supraveghere a oamenilor de ştiinţă, specializaţi în această ramură.

De exemplu, în Germania sunt licee pentru copiii bine dotaţi. Selecţiunea acestor copii se face de către comisiuni compuse din profesori, conferenţiari şi docenţi universitari, directori şi membri ai institutelor de psihologie experimentală sau chiar ai institutelor de selecţie şi orientare profesională.

Noi, ca popor tânăr şi cu mari dispoziţii către imitaţiune (ca să întrebuinţăm un eufemism), ne-am hotărît prompt să avem şi noi „faliţii noşti". Se fac undeva cercetări pentru orientarea profesională şi dau ele rezultate, deşi încă discutate, dar mai curând bune, decât inutile, imediat am decretat că toată lumea trebue să se ocupe de orientare profe-

sională. Doar suntem popor deştept şi putem întrece pe oricare altul!

Iată cum profesorii secundari peste noapte s'au transformat, prin efectul legii şi al dispoziţiilor administrative, în specialişti psihotechnicieni şi docimologi. Iar învăţătorii rurali, prin efectul legii învăţământului primar au fost ridicaţi la un rang şi mai mare! Ei pot lucra autoritar, singuri, fără a mai ţine seamă de alţi membri ai vre-unei plicticoase comisiuni, fără apel, — căci doar n'au să-i controleze inspectorii şcolari la fel de savanţi!

Şi aşa, prin nesocotinţa legiuitorului în materie de învăţământ, am căzut în ridicol şi trebuesc măsuri grabnice ca să ne scoată din această situaţie...

* * *

Evident, pentru a îndeplini legea, se cer fişe „Standard", şi iată cum pedagogi mai mult sau mai puţin recunoscuţi... de ministerul educaţiei şi alţii nerecunoscuţi de acest minister, au pornit cursa de fabricare a fişelor, mai ales când s'au priceput că e rost de mici căpătueli.

Dar fiindcă, la urma urmei, nu puteau să nu-şi dea seama, că învăţătorii n'au nici pregătirea necesară, nici mijloace technice şi nici mijloace băneşti suficiente pentru a face cercetări serioase, s'a renunţat la fişa de experimentare şi examinare, şi s'a ales fişa de observaţie.

Nu e vorbă, şi fişa de observaţie poate fi complectată conştiincios: pentru asta însă învăţătorul trebue să se ocupe cu o singură clasă şi numai de observarea elevilor, notându-şi observaţiile şi complectând fişa, făcând cu totul abstracţie de orice alte îndatoriri ale sale ca învăţător!

N'are a face. Legea cere fişe şi autorii improvizaţi de fişe s'au pus pe treabă. Învăţătorii care trebue să promoveze definitivatul sau înaintarea, iau un stoc de fişe, scriu primele cuvinte ce le vin în minte la rubricile respective, depun fişele la cancelaria şcolii, iau certificatul că au lucrat la fişe, fie de la direcţia şcolii, fie de la inspectorul ce le-a văzut în rafturile arhivei — şi totul e legal!

Nu acuzăm învăţătorii. Sunt puşi în această situaţie

caraghioasă de a face un lucru de mântuială, căci ceia ce li se pretinde prin lege e absurd. Nu fişe ci diferenţierea elevilor în clasă, după capacitate şi aptitudinile ce încep să se desemneze la ei; nu fişe, ci elevi pregătiţi potrivit cu ceia ce pot da ei, — iată ce trebue să se pretindă de la învăţător. De-aceia o pregătire mai temeinică a învăţătorului în această direcţie e altă exigenţă a învăţământului nostru.

* * *

Moda fişelor nu poate să nu revolte pe orice om de bun simţ. Şi vorbesc de „moda fişelor", căci prin ea nu se rezolvă de loc problema cercetării aptitudinilor individuale în şcoală. Pentru aceasta se cere o muncă concertată a organelor administrative, institutelor ştiinţifice şi corpului didactic, aşa cum se procedează acum cu întroducerea în fapt a acestui studiu în liceele din Basarabia.

Iar fişele de observaţie nu sunt decât o sarcină împovărătoare în plus aruncată asupra învăţătorului, transformat într'un fel de agent cu monopol al culturii de la sate, fără ca să-i corespundă şi monopolul salariilor (acesta fiind în seama altor „culturali", care stau comod de cele mai multe ori în capitala ţării)!

* * *

Chiar în presupunerea că învăţătorul şi-ar putea îndeplini conştiincios sarcina complectării fişelor, încă aceste fişe de observaţie nu rezolvă nimic. ***Ele de obiceiu sunt rău întocmite de autorii lor.*** De pildă, fişa Casei Şcoalelor a fost aşa de năzdrăvană, încât un critic al ei (I. Nestor) îşi termină broşura cu fraza: dacă aceasta e fişa psihologică eu sunt Şahul Persiei! Şi la întocmirea ei au colaborat doi conferenţiari universitari şi trei profesori secundari. Ce să mai spunem de fişele întocmite de revizori şi inspectori şcolari!?

* * *

Dar iată o fişă de observaţie întocmită de un Institut ştiinţific şi purtându-i girul. La o cercetare mai atentă, se dovedeşte şi ea că are numeroase defecte. E vorba de „Fişa personală de observaţie psihologică" întocmită de Institutul

de psihologie de la Cluj. Este deci o fişă emanată de la o instituţie cu autoritate necontestată faţă de practicienii educaţiei, şi cu o autoritate şi mai necontestată pentru diverşii inspectori şi directori de învăţămînt, rămaşi cu cunoştinţele lor la 1900 !...

Fişa amintită conţine 95 rubrici, în care sunt trecute diversele chestionări cu privire la mediul social şi familiar al copilului ca şi cu privire la însuşirile lui intelectuale şi caracterologice. Multe din aceste 95 rubrici au încă diverse subdiviziuni, aşa că în total sunt de fapt 132 rubrici. Calităţile sufleteşti ca şi informaţiile cu caracter familiar şi social sunt dispuse în aceste rubrici în cinci grade mergând de la intensitatea minimă la intensitatea maximă.

Cel care complectează fişa n'are decît să pună un semn la gradul fixat al rubricei date. Se înţelege de la sine că semnul nu trebue să se pună la întâmplare, ci după observaţii repetate. Iar la sfârşit, potrivit cu notările făcute se trasează profilul psihologic.

Acestea sunt intenţiile autorilor fişei şi aceasta este ordinea în care au aşezat materialul. Numai că ei înşişi n'au respectar criteriile şi ordinea alese, iar uneori aceste criterii şi ordinea nu pot fi aplicate în rubricele respective.

După cum am spus, în general, intensitatea unei calităţi e dispusă de la minimum la maximum. Se întâmplă însă şi o dispoziţie inversă a intensităţii: de la maximum la minimum. De exemplu, iritabilitatea, (la pag. 10) începe cu 1) foarte iritabil, 2) iritabil, 3) normal, 4) puţin iritabil, 5) foarte puţin iritabil, în loc de a dispune aceste grade începând cu 1) „foarte puţin iritabil", şi urmând 2) puţin iritabil, 3) normal, 4) iritabil, 5) foarte iritabil.

Tot aşa, la concentrarea atenţiei (la pag. 6) avem în fişă 1) foarte mult, 2) mult, 3) potrivit 4) puţin, 5) foarte puţin, în loc de 1) f. puţin, 2) puţin, 3) potrivit, 4) mult, 5) foarte mult, cum ne-am fi aşteptat, date fiind gradele în majoritatea rubricelor. De asemeni mai putem cita un exemplu analog cu „sugestibilitatea" la pag. 11.

Aşa dar primul defect al fişei este că gradele de in-

tensitate ale însuşirilor psihice nu sunt dispuse totdeauna uniform.

La acest defect se adaogă însă altul. Anume, se introduce nemărturisit o valorificare, o apropiere morală a calităţii, uneori prin considerarea că minimum-ul ei este o însuşire bună. Aşa este de fapt în exemplul citat cu iritabilitatea. Alteori însă maximum-ul unei însuşiri e considerat tot odată şi ca un grad optim. Aşa de exemplu—la unitatea caracterului „foarte unitar" e mai bun de cât simplu „unitar", deşi e o întrebare care merită să fie cercetată mai de aproape. Căci caracterul unui om cu o variaţie mai mare în conţinutul vieţii sufleteşti, nu poate fi atât de unitar cum poate fi caracterul unui om cu un conţinut sufletesc mai redus, ceia ce nu înseamnă că al doilea e mai bun decât primul.

In sfârşit, unele din calităţile intelectuale şi caracterologice trecute în fişă nici nu pot fi determinate prin intensitate. De exemplu, felul memoriei (vezi la pag. 8: memoria 1) cifrelor, 2) imaginilor, 3) cuvintelor, 4) numelor proprii şi 5) mişcărilor şi gesturilor,—toate aceste fiind deosebiri calitative, nu cantitative). Tot aşa tipul de inteligenţă analitic sau sintetic (pag. 10), introversiune şi extraversiune (pag. 11)

* * *

Natural, nu facem o analiză amănunţită a fişei, pentru a nu răpi prea mult spaţiu. Exemplele citate sunt suficiente însă pentru a demonstra că fişa aceasta de observaţie psihologică n'are un criteriu unitar pentru determinarea însuşirilor, în genul centilelor, decilelor sau cvartilelor psihotehnicienilor, care caută să introducă o determinare matematică a însuşirilor psihologice.

Rostul unei fişe este ca pe baza ei să se vadă ce calităţi, dar mai ales, ce grupuri de calităţi sunt mai pronunţate şi care sunt mai slabe, pentruca să se poată judeca asupra structurii psihice a individului. Această operaţie se realizează cu ajutorul profilului psihologic. Profilul psihologic este, deci, o încheere necesară a fişei psihologice.

Fişa de la Cluj are, în adevăr, la sfârşitul ei tabela pentru trasarea profilului psihologic. Dar ne întrebăm: Ce

valoare poate avea acest profil psihologic care conţine în acelaş timp două feluri de confuziuni: 1) confuziuni de intensitate, care nu e uniform trecută în toată fişa şi 2) confuziunea unor gradaţii de intensitate acolo unde ea nu poate exista, fie că e vorba de deosebirea unor calităţi normale sau anormale (ca în cazul iritabilităţii), fie că e vorba de stabilirea unor calităţi absolut eterogene, — în ambele cazuri, imposibil de rânduit în grade de intensitate!

* * *

Dacă fişa întocmită de un institut ştiinţific are asemenea defecte, ce putem spune oare despre fişele întocmite de diferiţi psihologi improvizaţi?

Iată de ce şi întocmirea fişelor la noi apare ca un joc de copii „de-a savanţi", iar complectarea fişelor de profesori şi învăţători ca o operaţie inutilă şi plictisitoare.

Incheem: pentru introducerea unui studiu serios al individualităţii şcolarilor nu sunt deajuns articole de legi. Se cere o pregătire a unui personal specializat, destinarea de şcoli anume unde se vor face aceste cercetări, pregătirea mai temeinică a învăţătorilor şi profesorilor, care să facă o selecţie reală a elevilor, dar fără prea multă paperaserie, iar în puţinele şcoli unde se vor utiliza mijloace ştiinţifice de selecţionarea elevilor, printre care şi fişele, aceste mijloace technice şi ştiinţifice să nu fie defectuoase şi deci inoperante!

Prof. **V. Harea**

Constatări dureroase

Ruşine!

Asociaţia corpului didactic primar din Chişinău îşi are un trecut: bazat pe-o muncă stăruitoare. Totuşi, dacă cu mulţi ani înainte activitatea ei nu prea a strălucit, nu putem trece cu vederea înfăţişarea pe care această asociaţie a luat-o, mai cu seamă, în ultimii 4—5 ani. Este epocal momentul când asociaţia orăşenească a fuzionat cu cea judeţeană. Pentru învăţătorimea lăpuşneană, acest vechi deziderat creiază unul din cele mai înălţătoare momente.

In adevăr: izvorită din nevoi pur profesionale şi prin stăruinţa muncii de fiece zi, actul fuziunii înaripează cu forţe noui pe membrii asociaţiei, determinându-i să desfăşoare o activitate din cele mai laborioase.

Banca, casa de ajutor reciproc, casa învăţătorilor, sanatoriul, cooperativa „Izbânda", etc., sunt realizări care caracterizează nu numai nevoile, dar şi spiritul de solidaritate a armatei învăţătoreşti.

Acest spirit însă trebuie să dăinuiască atâta vreme cât realizările pomenite mai sus fac parte integrantă din însăşi fiinţa asociaţiei.

* * *

Printr'o strădanie de neînchipuit a luat fiinţă un an şi ceva în urmă — secţia librăriei pe lângă cooperativa „Izbânda". Crearea acestei secţiuni a fost cerută de colegii învăţători. Era şi nevoie; şi această nevoie se simţea nu numai ca o manifestare a corpului învăţătoresc, ci şi pentru a contrabalansa acţiunea unor anumiţi librari cari exercitau pe spinarea învăţătorimii şi a părinţilor elevilor de şcoală o speculă nerușinată.

S'a muncit zile şi nopţi dearândul, mulţi colegi chezăşuind dintru început pentru o organizare cât mai temeinică a acestei secţiuni.

Cu mijloacele restrânse pe cari le-a avut la îndemână, însă cu jertfa acelora cari s'au dedicat bunei ei organizări, librăria a înregistrat maximum de randament: la sfârşit de an, bilanţul indica şi oarecari venituri.

Astăzi, librăria păşeşte în al doilea an şi încrederea pe care diferitele edituri din ţara i-o acordă, — e din ce în ce mai evidentă. Nu putem spune că librăria a ajuns la o perfecţiune desăvârşită. Poate că vor mai fi trebuind multe lucruri de îndeplinit, multe lucruri de suplinit.

Aceasta nu înseamnă însă că învăţătorii noştri să nu-i acorde acelaş sprijin pe care trebuie să-l dea orice membru conştient de organizaţia din care face parte. Sunt învăţători şi directori de şcoală din municipiu ca şi din judeţ, cari ignorează librăria lor proprie şi aprovizionează şcoalele la cari funcţionează cu cărţi şi rechizite dela librăriile particulare.

Cunosc cazuri numeroase şi cari numai cinste nu fac. Un coleg se aprovizionează de la o anumită librărie locală, numai pentru faptul că-i intră în buzunar 1000—1500 lei; ar fi poate mai mulţi de aceştia. Unui altuia i se acordă un rabat mare, ca să ia „maculatura" pe care un învăţător care ştie ce vrea n'ar pune-o nici pe foc (cu toate că au aprobarea ministerului, circulă sumedenie de cărţi mizerabil alcătuite); or fi şi de aceştia câţiva. Sunt unii colegi robiţi unor anumite librării pentrucă nu-şi pot plăti de ani de zile datoriile contractate.

Intr'o localitate din judeţul nostru, a luat fiinţă o filială a librăriei „Izbânda". Ei bine, învăţătorii din aceiaşi locatitate cumpără cele necesare dela alte librării. Nu suntem împotriva librăriilor particulare; fiecare luptă cu armele ce-i stau la îndemână. Orice motivare e de prisos.

Suntem însă împotriva acelor învăţători, cari nu vor să înţeleagă că prin sistemul lor nenorocit, prin obiceiurile lor de chilipirgii, prejudiciază însăşi activitatea asociaţiei din care fac parte.

E ruşine!

P. Crihan

Educaţia intelectuală şi formarea filosofilor în Republica lui Platon

Concepţiile pedagogice ale lui Platon, privitoare la: educaţia fizică, subordonarea artei necesităţilor statului, etatizarea educaţiei copiilor, uniformizarea educaţiei sexelor, reprezintă *tendinţa rigoristă, austeră,* care îşi avea în general modelul în simplicitatea vieţii spartane. Dar Platon nu este un locuitor al Laconiei. Cultura lui filosofică, influenţele pythagorice [1]) şi chiar specificul civilizaţiei atheniene trebuiau să dea sistemului lui şi o coloratură mai puţin feudală şi militară.

Deşi societatea spartană se apropia cel mai mult de modelul de stat platonic, totuşi Platon găsea că trebuie să-i obiecteze încă unele defecte de organizaţie. Şi în realitate existau motive destul de serioase. Tradiţionalul echilibru feudal al Laconiei începuse să se rupă. „...Laconia devenise, din sec IV, o ţară de mari domenii stăpânite de o minoritate opulentă; inegalitatea economică şi inegalitatea politică domniau acolo în bună înţelegere şi fără nici o contrapondere" [2])

Platon numeşte Sparta „guvernământul ambiţios" (timocraţie sau timarhie) [3]) din cauza tendinţelor oligarhice care începuseră să submineze vechea organizaţie feudalomilitară. In erarhia formelor de stat timocraţia reprezenta numai o primă şi cea mai mică degenerare a statului ideal, dar care înseamnă, pentru Platon, nu mai puţin o degenerare, o boală a statului [4]). Motivul acestei decăderi el îl vede în faptul că „...a fost neglijată adevărata muză, anume muza care prezidează *dialectica şi filosofia* şi că a fost preferată gimnastica în locul muzicii" [5]).

---

[1]) P. Roussel, *La Grèce et l'Orient,* Paris 1928, pag. 296. Cfr. G. Glotz, *Le travail dans la Grèce Ancienne,* Paris 1920, p. 118—9.

[2]) *L'Etat ou la République de Platon,* trad. par A. Bastien, Paris, p. 316 (VIII, 1, 2).

[3]) *Rép.,* p. 315 (VIII, I, 1).

[4]) W. Windelband, *Platon,* ed. VII, 1923, p. 23 scoate în relief legăturile *politice* ale lui Platon cu cercurile pythagorice.

[5]) *Rép.* p. 320—1 (VIII, I, 4). Sublinierile sunt ale noastre.

Deaceia Platon adaugă tendinţelor laconizante o *tinctură filosofică* care n'are a face nimic cu militarismul spartan. Această directivă se traduce în pedagogie prin concepţia care prezidează la educaţia magistraţilor şi filosofilor, deci a supremilor conducători ai statului

Recrutaţi dintre războinici, formând deci la origină aceiaşi clasă socială cu aceştia, ei sunt diferenţiaţi din masa războinicilor printr'o educaţie specială adecvată rolului lor. Desigur şi războinicii trebuie să primească o anumită educaţie intelectuală. Platon insistă asupra desvoltării armonioase a fizicului şi a psihicului. Noţiuni de aritmetică, geometrie, stereometrie, astronomie şi dialectică trebuiau să formeze un bagaj intelectual enciclopedic şi sumar, suficient pentru nevoile vieţii practice. Acest învăţământ de cultură generală se face la vârsta de 16–18 ani, după care urmează doi ani de instrucţie militară. La douăzeci de ani are loc prima selecţie menită să distingă din masa războinicilor pe tinerii destinaţi magistraturilor. Aceştia vor primi timp de zece ani o cultură superioară, anume vor relua întreaga serie erarhică de cunoştinţi, aprofundu-le şi stabilind corelaţii între materii. La treizeci de ani asistăm la o nouă bifurcare. Cei mai puţin înzestraţi intră în administaţie. Cei ce au dovedit un talent special pentru dialectică consacră acestei discipline cinci ani de studiu, pentru a se întoarce apoi, după expresia lui Platon, „în cavernă" [1]), adică pentru a relua contactul cu viaţa activă de războinici sau magistraţi timp de cincispreze ani. După această îndelungată serie de „încercări", în care teoria şi practica alternează întregindu-se reciproc, urmează, începând dela cincizeci de ani, viaţa de adevărată contemplaţie filosofică. Reprezentând acum un summum de cunoştinţă teoretică, dar în acelaş timp şi desăvârşirea etică ca şi competinţa politică, filosofii, ajunşi pe această culme, sunt chemaţi la suprema datorie, de a conduce, pe rând, statul.

Dacă în ce priveşte educaţia estetică, educaţia copiilor şi a femeilor, Platon se opune de-adreptul metodelor practicate la Athena, el are şi în ce priveşte tipul desăvârşit al filosofului, la care se ajunge printr'o educaţie şi o selecţie severă,

[1]) *Rép.*, p. 310 (VII, V, 3).

un ideal care contrazice tipul popular al filosofului athenian, *sofistul.*

„Toţi aceşti simpli particulari, aceşti învăţaţi mercenari, pe care poporul îi numeşte sofişti... nu predau altceva decât maximile profesate de popor el însuşi în adunările sale tumultuoase, şi aceasta numesc ei înţelepciune. S'ar zice că e vorba de un om care, după ce a observat mişcările instinctive şi poftele unui animal mare şi robust, prin ce parte trebuie să te apropii de el şi unde trebuie atins, când şi dece este mânios sau liniştit, ce strigăte are obiceiul să scoată în fiecare ocazie şi ce ton de voce trebuie să ai pentru a-l linişti sau a-l irita, după ce a învăţat toate acestea prin experienţă şi timp, ar alcătui o ştiinţă şi un fel de artă pe care s'ar apuca s'o predea, fără a avea de altfel nici o regulă sigură că să discearnă în aceste obiceiuri şi aceste pofte ceeace este cinstit, bun, drept de ceeace este ruşinos, rău, nedrept, conformându-se în judecăţile sale după instinctul primejdiosului animal; decretând bun tot ce-i face plăcere, rău tot ceeace-l supără, drept şi frumos, fără să facă altă distincţie, tot ce satisface necesităţile naturii şi aceasta pentrucă n'a văzut deosebirea esenţială care există între bine şi necesitate şi pe care este incapabil s'o arate altora" [1]).

Aceste rânduri ale lui Platon ne arată clar *aderenţa sofiştilor la sentimentele poporului athenian, acea „mulţime"*, pe care Platon o socoteşte incapabilă de judecăţi morale bine întemeiate [1]).

Este de altfel ştiut că sofiştii au reprezentat în filosofia atheniană tendinţa democraţiei către cultură. Cultura elementară pe care o căpătau copiii la Athena până în sec. V, nu mai era suficientă în momentul când masa cea mare era chemată la conducerea trebilor publice. Se simţea atunci nevoie de un minimum de instrucţie răspândită în popor, se simţea trebuinţa unei *culturi generale* şi sofiştii au menirea de a o propaga [2]). Învăţământul sofiştilor, mai mult extensiv

[1]) *Rep*, pag. 239—40 (VI, III, 2).
[1]) *Rep.*, p. 240 (VI, VII, 2).
[2]) Zeller-Nestle, *Grundriss der Geschiche der griechischen Philosophie*, ed. XIII, Leipzig, 1928, p. 94—5.

decât profund şi având ca scop abilitatea retorică şi politică drept consecinţă, adesea, un *diletantism* inevitabil [3]), este cu totul altceva decât educaţia laborioasă pe care o preconiza Platon pentru filosofi.

Acel triaj complicat, pe care l-am văzut mai sus şi prelungirea educaţiei teoretice şi practice până la vârsta înaintată de cincizeci de ani, este tocmai antipodul diletantismului sofiştilor. La Platon e vorba nu de popularizarea culturii pentru a o face accesibilă demosului, ci de concentrarea şi adâncirea ei pentru a produce o *elită intelectuală şi politică*. Şi aici concepţia pedagogică a lui Platon se integrează în sistemul său politico-social. Aşa cum sofiştii sunt exponenţii şcolari ai *democraţiei* atheniene, Platon exprimă, în felul cum concepe formaţia filosofilor, conducători ai statului, tendinţele unui stat *aristocratic* cu nuanţă intelectuală. Gânditorul, care spera încă să aşeze pe tronul unei cetăţi un monarh-filosof, avea ca ideal de conducător politic pe filosoful cu o perfectă educaţie etică şi intelectuală.

Este probabil că în această concepţie despre educaţia severă şi complectă a filosofului-monarh au intrat unele elemente din pedagogia pythagoricienilor, cari şi ei aveau preocupări politice şi reprezentau o *aristocraţie* duşmănită de tiranii cetăţilor [1]). In orice caz, filosoful anti-democratic, care nu se preocupa de loc în *Republica* de educaţia clasei muncitoare, ci numai de aceia a aristocraţilor-răsboinici si filosofilor-conducători, trebuie situat în privinţa aceasta foarte departe de sofiştii profesori de retorică democratică şi foarte aproape de pythagoricienii ale căror „iniţieri" întăritoare ale sufletului ne sunt amintite uneori de asprele selecţiuni din educaţia filosofică cerută de Platon.

Amănunte asupra metodei de întrebuinţat în învăţământ şi lămuriri în celelalte chestiuni didactice, Platon nu ne oferă. Insistă doar asupra unui punct important. Să se înlăture constrângerea, violenţa din învăţământ. „Nu întrebuinţa deci violenţa.. în lecţiile pe care le dai copiilor: procedează mai de grabă în aşa fel ca ei să se instruiască jucându-se, pentru ca să fii în stare să cunoşti înclinările fiecăruia" [1]).

P. Botezatu

[3]) *Idem*, p. 97.
[1]) Cfr. W. Windelband, *op. cit.* p. 23.
[1]) *Rép.*, p. 304—5 (VII, V, 2).

Cel mai mare mamifer terestru cunoscut: Baluchitherium

(Rinocer)

Referindu-ne la mamiferele terestre actuale, ne oprim cu gândul asupra elefanţilor, care ating dimensiunea de 4 m. lungime şi 3 m. înălţime. Urmează apoi Hipopotamul (4 m. + 1,50 m.) şi Rinocerul (3,50 m. + 1,60 m.). Printre cele acuatice, din contra, avem unele mai mari: numeroase specii de Cetacee depăşesc 10 m. lungime, atindând chiar, de ex., Caşalotul 20–30 m., iar pentru unele Balene *(Balaenoptera sibbaldi)* s'a înregistrat chiar şi 31 m. lungime. Aceste mamifere îşi găsesc rivali numai printre Reptilele mezozoice, dimensiunile căror atingeau chiar 40 m. lungime. Astfel, de ex., *Atlantosaurus* era de aproape 40 m lungime; avea femurul înalt de 2,70 m., iar vertebra avea 1 m. în diametru. Giganţii de peste 10 m. lungime, mai ales printre Dinosaurienii mezozoici terestri *(Iguanodon*—10 m., *Cetiosaurus*—12 m, *Gigantosaurus*—15 m., *Brontosaurus*—18 m., *Diplodocus*—24 m., *Brachiosaurus*—30 m., *Atlantosaurus*—40 m.), dar şi acvatici *(Mososaurus*—12 m., *Ichtyosaurus*—15 m., *Plesiosaurus*—18 m.), erau nişte forme destul de frecvente. Dar nici cele aeriene nu stăteau prea departe de acestea, căci cu *Pteranodon,* care cu aripele întinse atingea dimensiunea de 7–8 m., nu rivalizează şi nu este întrecut decât de „pasărea mecanică"—aeroplanul.

O soartă mai modestă au avut-o mamiferele terestre chiar şi în kainozoic (terţiar) perioada lor de dominaţie şi înflorire. Până mai anii trecuţi *Dinotherium* (5,5 m. lungime + 4,5 m. înălţime), Mastodonţii şi Elefanţii *(El. meridionalis* din Gard-Franţa: 5,36 m. lungime + 4,22 m. înălţime) erau consideraţi ca mamiferele cele mai gigantice terestre ce au existat vre'odată.

Or, expediţiile ştiinţifice ale americanilor prin deşerturile şi terenurile virgine ale Asiei au adus—pe lângă elucidarea sau rezolvirea diferitelor probleme pa'eontologice şi

geologice— descoperirea scheletelor unui mamiferfosil terestru, mai mare decât cele cunoscute până acuma: *Baluchitherium Osborni.* Acesta-i un Rinoceratid, al cărui nume generic înseamnă: animal sălbatic din Baluchistan, iar prin acel de specie este dedicat lui H. F. Osborn, ilustru paleontologist american, director al Muzeului de Istorie Naturală din New-York, mort în vara trecută.

Primele resturi ale acestui Pachyderm fosil au fost descoperite în 1911 de C. F. Cooper în Baluchistan în nişte depozite pliocene El l'a determinat cu denumirile arătate. In 1916 paleontologistul rus A. Borissiack a descoperit noui resturi de un atare animal în pliocenul din Nordul Turkestanului; l'a denumit *Indricotherium asioticum.* Totuşi de abia prin expediţia a III-a americană din 1922 în Asia— Mongolia s'a putut obţine un material abondent şi complect pe baza cărui s'a stabilit morfologia acestui animal în toate detaliile lui. Dar nici pentru această dată nu era uşor a se ajunge la concluziile finale asupra acestui fosil, căci materialul se găsea în aşa stare, încât, de ex. pentru restaurarea numai a craniului au lucrat mai mulţi preparatori dela Muzeul de Istorie Naturală din New-York, în decurs de trei luni de zile. Şi totuşi au ajuns la rezultatul dorit şi necesar pentru progresele ştiinţelor paleontologice, căci aveau pentru aceste lucrări de restaurare nu numai abilitate şi competenţă, dar, mai ales, o adevărată iubire, încât un atare lucru face parte integrantă din sufletul şi gândirea lor.

Aceste sunt calităţile ce se cer dela un adevărat restaurator!

Cu atare oameni a ştiut şi a putut se se înconjoare paleontologistul Henry Faierfield Osborn; de aceea opera lui, pentru mult timp, va rămâne neîntrecută.

Astăzi, în fine, *Baluchitherium Osborni* este expus în Muzeul de Istorie Naturală din New-York, fiind accesibil pentru vizitatori. El e lung de peste 8 m. şi depăşeşte înălţimea de 4 m. Acest Rinocer fosil cu toată masivitatea şi gigantismul lui, este mai svelt decât ori şi ce rinocer actual: picioarele lui sunt mai subţiri şi mai alungite; gâtul este lung şi similar acelui dela cal, iar capul proporţional e mai mic.

După morfologia craniului—cu un bot alungit şi a dentiţiei lui speciale, s'a tras concluzia, că acest *Baluchitherium* spre deosebire de Rinocerii actuali—se hrănea cu ramuri şi frunze de arbori şi arbuşti.

Descoperirea şi stabilirea această e o nouă dovadă cum că păturile geologice (după cum şi alte multe domenii ştiinţifice) cuprind ascunse încă multe surprize pentru cercetătorii asidui şi fericiţi.

Dr. **Moroşan N. N.**

Reînviere

Învăţătorilor din jud. Lăpuşna

Dă, Doamne, ca pământul
Bogat să ne rodească,
Cât mai sublim cuvântul
In inimi să'nflorească,
Şi dragostea de Ţară
Mai mult să ne'nfrăţească !...

Reinvie'n noi,
Puterea nemuritorilor eroi !
In suflet sădeşte-ne o, Doamne,
Credinţa şi Iubirea de moşie,
Şi fă ca veşnică să fie,
A muncii noastre rodnicie !...

Revarsă haru'nţelepciunei
Şi-a adevărului lumină
Spre Neamul Românesc,
Ca să-şi înalţe mintea mai senină,
Către'ntruparea geniului său
firesc...

A gloriei cunună
Aşează-o luminoasă,
Semn-al iubirei de Ţară şi Popor;
Sublimă, majestoasă, —
Pe fruntea Celui dintâiu Rege-
'nvăţător

N. Olaru

Salarizarea învăţătorilor

„Nimic nu se pedepseşte mai mult în viaţă decât făgăduinţa neîmplinită".

I. Petrovici
pe când era Ministrul instrucţiunei publice

Nici o slujbă din Statul Român nu este aşa de prost plătită ca cea de învăţător.

Statul, însă, în interesul lui şi-a societăţii pe care o reprezintă,—*trebue* să-şi organizeze un *sistem cât mai echitabil* de *retribuirea* personalului întrebuinţat în munca *pentru cultura poporului.*

Nu de alta, dar vom ajunge într'o situaţie când, pentru asemenea lucru, vom dispune de elementele cele mai slabe; — cei mai bine dotaţi, elementele de valoare, îmbrăţişează de pe acum, profesiuni mai rentabile. Vorba poetului „mai presus de cele sfinte, stă legea veşnicei vieţi"...

Acest imperativ categoric în cultura românească şi în Statul românesc se întemeiază pe faptul că *astăzi* **Statul,** este recunoscut de toată lumea ca principal factor de renoaştere culturală, economică şi socială.

Isvorul puterilor noastre creatoare specifice româneşti;— **„românismul".**

Misiunea învăţătorului, în această mişcare de prefacere, de evoluţie şi de progres subt toate aspectele strălucitoare ale *geniului* nostru, — este nemăsurată şi de-o valoare nemărginită.

In viaţa satului, învăţătorii sunt chemaţi să îndeplinească, în cultura şi societatea românească rolul de *„cercetător"*; de *„colecţionar"*; de *„conducător"* şi în acelaş timp de *luminător* şi *educator* al copiilor. Toate acestea, pentru că *satul* trebue *cunoscut, condus, luminat* şi *renăscut.* Cine cunoaşte *Satul,* cunoaşte *Ţara,* care trăeşte şi progresează odată cu el.

Deci, astăzi, *învăţătorul,* nu mai poate să se ocupe şi cu gospodăria personală de pe urma căreia şi-ar asigura un traiu la înălţimea chemării lui. Nu!

Muncind de dimineaţă până seara târziu pentru şcoală,

pentru pregătirea premilitară, străjerism, cămin cultural, monografie sătească, muzeu, etc., etc., el este sortit să ducă o viaţă mizerabilă, trăind dintr'un salariu ce-i *anulează personalitatea*, îl anchilozează şi-l distruge.

Gândiţi-vă la *învăţătorii tineri* cari sunt nevoiţi să muncească în condiţiunile de viaţă, potrivit unui salariu de 1 600 2.300 lei!

Cei mai puţin conştienţi, se refugiază în ocupaţiuni ce-i rup dela îndatoririle lor profesionale, iar cei mai conştienţi— se distrug în mod fulgerător de iute. Şi... cine pierde?

Natural, Statul şi cultura românească!..

Munca pentru cultura poporului fiind de esenţă *spirituală, divină*, nu poate fi cântărită şi masurată cu unităţile de măsură ale materialismului.

La dreptul vorbind, nimic pe lume n'o poate deajuns răsplăti. Tot aurul pământului nu poate plăti şi recompensa pe acela care adeseaori plămădeşte strălucirea viitorului om de stat, de litere, pe gânditorul, pe artistul, pe inventatorul sau ostaşul, care asigură prin puterea geniului sau talentului lor fericirea omenirei întregi... Singura răsplată o formează însăşi desvoltarea acestor *generaţii*, prin care omenirea trăeşte din veac în veac, etern..

Pentru aceasta, *munca* învăţătorului nu se poate cântări şi răscumpăra cu unităţi de măsură de ordin economic! Dar, Statul - prin sistemul salarizării trebue să asigure acestor **„apostoli"**, — o viaţă omenească! Dacă nu mai bună, cel puţin omenească.

Nu se poate ca un învăţător să primească o leafă de *servitor*, decât într'un *stat ignorant, ori de spoliatori!* Şi, în acest caz, statul ar trebui să fie *condus de apostoli;* adică tocmai de învăţători şi profesori, pentru că *„a guverna înseamnă în cea mai mare măsură şi a educa!"*.

Viitorul ne va aproba.. Până atunci, iată care sunt, *în valută actuală*, nevoile unui *învăţător începător:*

a) *Imbrăcămintea* pe un an întreg 10.000
b) *Hrana* „ „ „ „ câte 50 lei pe zi, media 18.000
c) Incălzit şi lumină „ „ „ „ conform regulament. 4.320
d) Chiria locuinţii „ „ „ „ în medie 3.600

e) Cărţi, abonamente la reviste şi cel puţin la un ziar: 2.800
f) Diferite cheltueli profesionale absolut necesare . . 3.000
h) Cheltueli de transport în interes de serviciu . . . 1.000
Total lei . . 42.720

sumă, care împărţită la 12, ne dă un coeficient lunar de **3 560** lei, pentru un tânăr învăţător, fără nici o gradaţie. De aici, încolo, ceeace mai vine, este pentru vechime, pentru răsplata muncii, pentru gradul căpătat în învăţământ ş. a. m. d.

Aceasta este leafa necesară unui învăţător fără nici un copil, deci *necăsătorit*, fără spor de scumpete; deoarece viaţa ne-a arătat că acum traiul e mai greu şi mai *scump la ţară*, decât la oraş;—deci, aceasta este leafa de bază a unui învăţător; — *trei mii cinci sute şi şasezeci de lei!*

In acest sens s'au pronunţat şi toate congresele noastre, începând cu anul 1926 şi sfârşind cu cel dela Oradea Mare, în anul dela Hristos 1937.

Nu mai înşirăm aci socoteli devenite aproape banale. Voiu spune numai că potrivit acestui principii, leafa unui *învăţător definitiv trebue să fie:* 4.450 lei; a unuia de gradul II-a: 5.340 lei; a unuia de gr. I-iu: 6 230 lei şi a unui învăţător superior 7.120 lei, iar cu gradaţia de merit:—8.010 lei;—*„la mână"*,—adică socotit fără diferite impozite şi angarale.

La această leafă trebue să se mai adaoge câte 500 (cinci) sute lei de *fiecare copil*, pentru cei căsătoriţi.

In felul acesta un învăţător definitiv, căsătorit şi cu un copil, ar primi lunar un salariu de 4950 lei.

(Mărirea ajutorului familiar e un vechi desiderat al tuturor congreselor noastre).

După cum se poate vedea din socoteala de mai sus, nu cerem lucruri imposibile şi nici dorinţi nejustificate, greu de realizat. E chestie de dreptate!

Statul n'are nimic de pierdut, ci din contra numai de câştigat. Mărirea salariului la funcţionarii publici înseamnă înviorarea pieţii economice şi deci câştiguri mai mari şi mai sigure [1]); înseamnă mărirea capacităţii de muncă şi de abne-

[1]) D-l N. N. Mateescu—spune că „nu prin micşorare, ci prin majorarea salariilor se poate lupta cu succes împotriva depresiunei economice. Salarii mari înseamnă în acelaş timp creşterea puterii de consum a masselor". (Excelsior).

gaţie pentru societate; ridicarea prestigiului de care trebue să se bucure învăţătorul—ca luminător,—în viaţa socială românească şi ceeace e mai important: — muncă mai sistematică, mai rodnică şi mai cu zel pentru cultura poporului...

Aceasta înseamnă cât mai multă cultură; cât mai multă lumină, iar pentru învăţători „împlinirea dreptăţii" — pe care şi-au revendicat-o timp de 10 ani în urmă..

Să nu se uite: un stat civilizat şi mai cu seamă, cult, se socoteşte după ceeace el cheltueşte pentru răsplata educatorilor societăţii lui.

Iar, pe de altă parte, *să nu se uite, — că învăţătorii* reprezintă în viaţa noastră socială un element principal...

Când învăţătorii vor avea un salariu care să le permită a duce o viaţă fără grija zilei de mâine, numai atunci ei vor fi cu tot sufletul, zi şi noapte, la muncă pe terenul arid al cultivării masselor populare...

Şi, numai atunci le putem cere şi obliga chiar să fie oriunde se simte nevoia lor: în cooperaţie, la premilitărie, la străjerie, la Căminul cultural, *în şcoală* — cu toată ardoarea; în consiliul comunal, — fie chiar şi fără o altă plată — decât leafa lor.

Insă, această leafă nu trebue să întârzie a fi ceeace trebue să fie: *nu răsplata muncii,* pe care nimeni n'o poate răsplăti decât numai Dumnezeu, ci, asigurarea unei vieţi omeneşti — prin deslegarea învăţătorului din *robia zilei de mâine. „Educatorul trebue să fie un om senin",* spune D-l Prof. C. Narly, dar, în situaţia de astăzi învăţătorii nu pot fi *senini...*

Ii tulbură *„făgăduinţa neîmplinită"!...*

Cât vor mai răbda?

Nu se ştie...

Nenia Omen

SFÂRŞIT DE TOAMNĂ.

La şuviţa de lumină
Din fereastră
Stă o muscă abătută
Şi sihastră.
Stă şi nu prea stă, sărmana,
Căci deodată
Parcă o cuprinde spaima
Toată, toată.
Şi era atât de zveltă
Chiar aseară,
Când zbura cu mare poftă
Prin cămară.
Astăzi, ce mai vorbă lată, —
Musca simte
Un desiş de vreme rece
Şi... morminte.
Vede ea, că prin adâncuri
Se dărâmă
Din mănunchi de ceaţă albă
O fărâmă.
Iar aici, chiar lângă dânsa,
Fără ştire,
Doi paiangeni torc într'una
Cimitire.
Numai soarele, cu dinţii
De poruncă,
Printre muşte lasă zvonul:
Să se ducă!
Şi se 'ncepe bâzâitul
De salvare
Lângă geamul cu lumină
Şi cu soare.
Mai târziu, porneşte plânsul
La pervaze,
Căci o sticlă de 'ngrădire
Face strajă.
Şi la urmă, bate frigul
In fereastră,
Unde nu mai plânge musca
Cea sihastră...

N. Spătaru

PSITACISM DIDACTIC

A devenit o regulă, ca în ori ce ocaziune de reuniune didactică: cercuri culturale, conferințe, congrese, etc., să se discute despre: teste de inteligență, ori fișe individuale, sau despre barem ori percentile, profiluri ori diagrame. Uităm însă să dezbatem acele simple preocupări din domeniul pedagogiei practice. A sosit timpul să începem a cerne procedeele și metodele de lucru ce întrebuințăm în clasă, să utilizăm simțul nostru critic, trăgând concluziile cele mai salvatorii, pe care apoi să le aplicăm în practică.

Programa analitică ce suntem obligați s'o aplicăm — programa redactată acum 40 de ani și recopiată aproape „ad literam" acest an școlar — mai corespunde ea în întregime vremurilor de azi? Oare bunele prevederi ce cuprinde, au trecut în practica noastră zilnică? etc., etc.

Iată chestiuni ce ar putea să formeze cadrul unor discuțiuni în ocaziunile sus amintite și în acelaș timp un excelent material publicistic pentru revistele asociațiilor județene. In programa analitică, sunt o mulțime de dispoziții i ce vin direct în ajutorul învățătorului. Dar pe lângă dispozițiunile utile, sunt în programă dispoziții uni de o inutilitate evidentă. Aproape întotdeauna prevederile absolut utile sunt repudiate, pe când cele din urmă sunt respectate cu o fidelitate uimitoare. Și

când ne gândim că aceste dispoziţiuni sunt în contradicţie cu ori ce principiu pedagogic, în vigoare!

Să luăm spre exemplu, printre altele, numeroasele caete pe care învăţătorul le recomandă elevilor: caete de desemn cu modele, caete de lucrări lunare, caete geografice şi caete de lucru manual etc., etc. Iată ce spune, în această privinţă, programa analitică nouă la pag. 34: „Învăţătorul nu va introduce nici un fel de caete în clasă. Lucrările de desemn se vor lucra pe hârtia cea mai eftină, cum e hârtia de împachetat". Atunci, de ce şcoala este inundată cu caete de desemn cu modele? Dece nu se respectă programa? Şi când mă gândesc că organele de control, de multe ori încruntă sprincenele, când văd lipsa esteticilor caete model!?

Tot în programa mai scrie: „Afară de lucrările zilnice pe caete obişnuite, se vor scrie în clasă pe fiecare trimestru câte 3 compuneri, în total 9 anual, pe caete curate, care se vor corecta cu roşu şi se vor păst a în cancelaria şcoalei".

Dar, tot programa la pag. 48 scrie: „In fiecare lună elevii vor transcrie într'un caet, care se va păstra de învăţător, câte două probleme din cele corectate. Lucrările transcrise se vor corecta de învăţător cu roşu şi se vor prezenta la inspecţii".

Oare aduc vre-un folos aceste teme pe capul elevului? Promovează cu ceva facultăţile sufleteşti? Răspund. Cu nimic. Mai ales când sunt lucrări corectate mai înainte. Liniile trase cu roşu pe caetele copiilor, sunt dâre de sânge trase pe sufletul lor. Aceste caete de lucrări lunare n'au nici o motivare logică şi nici psihologică, se păstrează ca tradiţie fiindcă aşa scrie în programă. Dar ce-i mai dureros când vedem că azi au apărut numeroşi autori de lucrări lunare la limba română, aritmetică, desemn, lucru manual, geografie etc. Care o fi rostul acestor caete, sunt sigur că nici autorii nu ştiu!

Dacă legiuitorul a dat oareca e libertate învăţătorului în adoptarea programei, de ce nu ne am crede

capabili de o selectare a materialului bun de cel rău? De ce numaidecât să respectăm litera programei şi să ignorăm spiritul ei?

Relativ la caetele atlas, programa ne indică, că nu trebue să chinuim pe copii cu facerea a numeroase schiţe şi hărţi în fel de fel de culori. Deci sunt inutile. Cât priveşte pe cele de lucru manual, ele nu sunt numai inutile, dar sunt chiar primejdioase învăţământului. *Eu cred că e un non sens a face lucru manual după caet model. Obiectul de modelat trebue intuit în natură sau de modelat după învăţător, nici într'un caz după caet. Impletiturile, îndoiturile şi tăeturile în hârtie tot după învăţător. E cel mai mare păcat a pune copia în locul naturii. Trebue să dăm copilului posibilitatea ca şi în şcoală să poată răscoli şi intui natura cu mânele şi simţurile sale, să-i dăm posibilitatea ca prin viaţa ce o aduce de afară în şcoală şi prin viaţa dela şcoală dusă în afară, să-l pregătim pentru viaţa reală de mâine, grea dar şi frumoasă.*

Respectând litera şi ignorând spiritul programei, facem ca viaţa şcolară de azi să apară copilului străină naturii sale şi ostilă trebuinţelor şi înclinărilor sale.

„Tâmpiţi naţia domnilor", a spus un parlamentar în cameră şi poate acesta va fi rezultatul, dacă nu ne vom revizui metodele de lucru.

D. GANE

ISPITĂ

Şi a zis Iisus: „Nu ispitiţi pe micii aceştia". Dar ispita continuă. Ea capătă anumite forme odată cu începerea anului şcolar. Abia scăpaţi din ghiarele comisiunilor de examinare, şcolarii se pomenesc în îmbrăţişările fierbinţi ale librarilor. Pe fiecare colţ de stradă vezi câte un afiş de dragoste adresat copiilor. Librarii îi invită în prăvăliile lor, promiţându-le surprize plăcute. Surpriza se prezintă mai adesea sub formă de rabat acordat la preţul cărţii. Cartea nu se vinde cu preţul tipărit pe copertă, cum normal ar trebui să fie în comerţul cinstit. Cu surâsul de Mefisto, librarul şopteşte copilului că din dragoste pentru el îi acordă 10, 20, 40 la sută reducere din valoarea cărţii. Pentru sate, acest rabat se acordă învăţătorului care procură cărţile. Cât nu spune librarul copilului că-l iubeşte, dar la urmă tot îl jumuleşte, căci cu acordarea celui mai mare rabat, el tot îşi încasează câştigul său. Rabatul nu este decât un truc, pentru ademenirea cumpărătorului. N'am ajuns încă să avem vânzare cinstită, fără plasă de păiangen întinsă la uşa magazinului.

Regretabil este că Ministerul Educaţiei, care ar trebui să normalizeze vânzarea manualelor pentru copiii şcoalei, se mulţumeşte cu normalizarea cursului sumelor provenite din rabat. El caută să îndrepte aceste 'sume la fondul pentru asistenţă. Cu cota din rabat, din arenda cârciumelor, a cazinourilor, se creiază izvoare turbure pentru opera, care ar trebui să fie înconjurată de lumină senină. Sume realizate prin aceste mijloace, nu repară daunele morale aduse instituţiei.

Una din cauze, cari provoacă deprecierea aparentă a cărţii şcolăreşti, este concurenţa autorilor, numărul cărora e uimitor de mare Priviţi lista acestora: e o adevărată revărsare a talentelor pe ogorul învăţământului! Dar este şi ceva

artificial în această desvoltare a literaturii didactice.

Artificialitatea aceasta este provocată în parte de articolul respectiv al regulamentului, care pretinde candidaţilor la funcţiuni şi grade superioare în învăţământ să aibă numaidecât publicaţiuni didactice. Ar fi mai bine să dispară această obligaţiune, căci râvnind la funcţiuni şi grade, unii îşi pun numele său pe coperta cărţii fără să scrie măcar un rând pentru ea. Selecţionarea pretendenţilor se poate face pe alte baze, fără a-i sili să fie numaidecât autori de cărţi şcolare. Iar pedagogii talentaţi, cei cari au darul de a povesti şi dragostea de a învăţa copiii prin scrierile lor, voi continua, desigur, opera lor fără să fie ispitiţi de momeli.

Sistemul de a acorda rabatul exagerat se explică şi prin dreptul ce-l are fiecare învăţător de a-şi alege liber manuale pentru clasa ce o conduce. Principiul, desigur, e bun. Manualul impus din oficiu rareori va fi potrivit mediului, în care activează învăţătorul. Acesta va fi mai în măsură să-şi aleagă cartea potrivită pentru elevii lui. De aci nu reiesă totuşi că manualele trebue să diferă dela comună la comună, dela şcoală la şcoală în acelaş sat. Nu poate fi nici un raţionament serios pentru a explica această stare de lucruri. Din contra, multe motive ar impune ca învăţătorii dintr'o anumită regiune să se folosească de aceleaşi manuale. Ce uşurare ar avea şi părinţii cu procurarea cărţilor pentru copiii lor. Cât de lesne ar trece cartea dela un copil la altul din aceeaş clasă.

Obiecţiunile, pe cari le au de făcut învăţătorii cu privire la alegerea unui manual, să le spună în şedinţele cercurilor culturale. Chestiunea aceasta să se discute în adunările noastre profesionale, pentru ca apoi, de comun acord, să fie alcătuită lista manualelor potrivite regiunii.

Până atunci, să întroducem tot noi, învăţătorii, corectivul răului observat în vânzarea cărţilor la copii: să veghem ca în fiecare şcoală elevii să cumpere cartea cu adevărata ei valoare, să nu-i tragă nimeni pe sfoară cu preţul tipărit pe copertă.

Woiciulis

Străjeria

„Credinţă şi muncă, pentru Ţară şi Rege"

Popoarele în general, cum au fost chiar cele din antichitate, au privit problema educaţiei tineretului cu tot interesul, pentrucă şi-au dat perfect de bine seamă, că numai cu cetăţeni solid pregătiţi un popor poate exista ca naţiune şi se poate impune. Aşa au fost Grecii şi Romanii, care datorită educaţiei şi pregătirei tineretului în devenire cetăţeni, au ajuns la apogeu.

Şi dacă din timp în timp, în istoria naţiunilor nu s'ar înscrie anumite pagini de moloşeală şi desinteresare în ce priveşte pe conducători şi de la care se molipseşte marea mulţime, desigur că acele popoare şi-ar fi menţinut hegemonia neştirbită. Dar afară de aceste considerente, odată cu mersul vremii, în drumul de viaţă ale popoarelor se încrucişează anumite evenimente isvorâte din vâltoarea de concepţiuni, prejudecăţi, doctrine şi oameni precum şi graniţi, care provoacă schimbări generale, atât politice cât şi sociale.

Fac această paranteză, pentru ca să ne dăm bine seamă, că noi suntem cu mersul vremii, cu cerinţele şi ideologiile ce se nasc odată cu oamenii acestor vremi, precum şi într'o strânsă legătură cu scopul ce urmăresc fiecare din popoare, aparte. După războiul mondial de ex., — care a fost provocat cu totul din alte motive şi scopuri — aproape toate popoarele, printr'un pas greşit a celor ce stăpâneau, şi-au revenit în matcă, câştigând hotarele apărate altădată cu vrednicia strămoşilor lor.

Bărbaţii, conducători ai acestor naţiuni, s'au gândit că pentru menţinerea a tot ce este a lor şi acum câştigat, este nevoie de pregătirea temeinică a cetăţeanului, clădindu-l pe alte temelii, cu alte idealuri şi cu alte concepţiuni. S'au gândit şi pe bună dreptate era şi timpul, pentrucă dacă mai vor ca popoarele lor să existe ca naţiuni, trebuia să opuie o politică naţional patriotică şi constructivă ideologiilor extremiste ce vor să se impuie în urma războiului. Dacă se impunea aceasta, apoi se poate vedea din faptul, că imediat

după războiu a intervenit criza şi materialismul în mijlocul societăţii în general şi iată că din nemulţumirea aceasta au isvorât aceste două curente: dreapta şi stânga, care periclitează atât democraţia cu libertatea individului, cât şi existenţa statelor noui formate. Experienţele ambelor extreme se văd astăzi în ţările unde au ajuns să se impună. Pe noi rezultatul nu ne interesează, ci faptul de a încerca să prindă tineretul în curentele lor, săpând—din ambiţia reuşitei şi luptei care se duce între ele — în sufletele lor ce se formează, otrava.

Tineretul este nădejdea de viitor al oricărei naţiuni şi ei ştiind aceasta şi mai ştiind felul impresionist al tineretului îi organizează în tabere şi fel de fel de organizaţii. Aşa face U. R. S. S. cu tineretul ei pe care-l desbracă de ce poate fi mai sfânt pentru individ şi societate, luându-i „Dumnezeu şi familie"; aşa face Germania, aşa face Italia.

Poate cândva oare, aduce ceva bun o acţiune dusă la extrem?...

Rusia şi Germania n'au decât să facă experienţă, noi nu trebue să ne angajăm în astfel de încercări, care impun schimbări politice, ci avem mai întâi nevoie de un timp mai lung să ne formăm, să ne pregătim un cetăţean cu o conştiinţă naţională, cu un grad de cultură şi civilizaţie echivalentă cu a ţărilor din apusul Europei. Ele au ajuns la aceasta printr'o lungă evoluţie şi pentru aceasta, dacă azi ne găsim în perioada de trecere, adică în perioada pubertăţii, trebue să veghem la drumul ce va urma. Să atacăm noi în slaba situaţie în care ne aflăm, una din extreme şi s'o îmbrăţişăm ar însemna să ne distrugem ca naţiune. Dacă ţările care astăzi încearcă această experienţă se vor reface sau nu, pe noi nu ne interesează; asta-i grija istoriei, care înregistrează popoare ajunse la apogeu şi apoi căzute şi chiar dispărute. Deci nouă ni se cere să fim calculaţi, să măsurăm de o sută de ori şi să tăiem odată. Şi apoi dacă ne interesează prosperul şi ridicarea poporului nostru, trebuieşte pregătit. Aşa că avem de lucru mult, prin această pregătire. Deci, lupta de pregătire politică pe noi nu trebue să ne intereseze, ci, mai vârtos, problema socială şi punctul principal din această

problemă este educaţia individului şi pregătirea lui. Pregătit individul şi ridicat pe o scară de civilizaţie şi cultură mai înaltă, va intra în colectivism; şi colectivismul format din indivizi cu idei sănătoase şi complect formaţi, va transforma societatea şi numai atunci ne vom fi ajuns ţinta, aşa cum o Polonie o sau Ceho-Slovacie o urmăresc. Această problemă de pregătire socială, implică afară de educaţie şi formare de calităţi morale şi deprinderi bune şi sănătoase.

Aşa dar, după cum am spus, toate popoarele au astăzi grija pregătirei naţiunilor, pentru viitorul necunoscut şi fiecare o face după ideologia de care se conduce. Dar dacă viitorul este înainte, oamenii viitorului sunt tineretul de azi şi atunci iată cum se rezolvă problema educaţiei cetăţenilor. Tineretul de azi, cetăţeanul de mâine. Pregătirea în Rusia Sovietică este „internaţională", pregătirea pe care o reclamă Germania „serveşte pe partide" şi este opusă internaţionalei prin îngâmfarea de rasă. Şi atunci ce ne pasă nouă de aceste mâncărimi politice?! Tineretul nostru va face politică când va fi format. De aceasta, cinste M. S. Regelui, pentru gândul Lui frumos, pentru dragostea ce-o poartă poporului, precum şi viitorului Neamului Românesc, prin înfiinţarea celei mai necesare instituţiuni de educaţie naţională patriotică şi morală, „Straja Ţării".

Această Strajă a Ţării, în frunte cu însăşi M. S., atunci când va fi răspândită pe întreg ţinutul ţării noastre, pregătită solid, va veghea la imperativul superior al Neamului, Tronului şi Monarhiei; — un ideal, dar un ideal fără patimă cu un scop bine definit — ridicarea şi prosperarea României. Românul nu vrea să cucerească, ci să stăpânească ce are şi în concertul popoarelor să fie aşezat la locul ce-l poate indica o muncă loială prin vrednicie de realizări, căci acesta i scopul oficiului. Pregătiţi deci viitorul ţării prin străjerie, cimentând în suflet un crez şi o voinţă.

Mihail Curicheru

Ce-i trebuie unei şcoli

ca să poată corespunde cu menirea ei

Constatări şi lipsuri

E mult de vorbit în privinţa aceasta, dar nu se pot spune toate deoarece e înjositor pentru noi a evidenţia lipsurile şcoalei românești, după atâtea sforţări depuse de numeroşii oameni ce au înălbit, gândindu-se, cum ar putea face şcoala fericită. Totuşi spun că, încă nici până în prezent nu s'a isbutit cu toate sforţările depuse, pentru a scoate din uzul predării metodele vechi ce aduc mari daune învăţământului. Aceasta încă n'ar fi nimic dar, însuşi metodele noui trec şi se asimilează cu cele vechi, formând—sau mai bine zis—dând naştere unei noui metode ce nu poate fi încadrată şi nici aplicabilă în învăţimânt. Despre nouile metode ca: metoda individualistă, metoda claselor mobile, sistemul Dalton, metoda Montessori, metoda centrelor de interes, metoda Decroly, etc. încă nu se ştie nimic la noi despre ele şi chiar dacă s'ar şti nu s'ar putea aplica, pentrucă şcoala noastră mai are mult încă, până să poată primi aceşti „mosafiri" pretenţioşi. Apoi manualele didactice cari te mărginesc la lecţiunile monotone, fără viaţă, moarte, cari nu fac altceva, decât să adoarmă conştiinţa copilului, să-l plictisească, părându-i-se cartea „grea ca piatra", iar şcoala să n'aibă nici-o atracţie pentru el. Lecţiunile de intuiţie, şt. naturale, istorie etc. sunt absolut lipsite de orice interes - mă refer la animale sălbatece cl. I-a, şt. nat. cl. III-a minereurile tr. II şi o parte din tr. I-iu, istoria din toate clasele etc.. Toate aceste obiecte nu se bazează decât pe tablouri intuitive. Lecţiunile de istorie, povestite în monotonia vocii propunătorului, care arată pe hartă unde s'a întâmplat lupta şi pe tabloul intuitiv, felul cum s'a desfăşurat, nu au nici o însemnătate, căci copilul priveşte, se miră când vede amestecul de oameni şi culori, dar nu înţelege nimic. Această scenă depe tablou repede este uitată, rămânând doar o urmă cicatrică, aproape ştearsă.

Aceste tablouri după cerinţele nouilor metode şi curente pedagogice, ar trebui înlocuite cu busturi şi figuri reliefate, sculptate sau turnate dintr'un metal, în miniatură dacă nu

naturale. In cazul acesta, se cere ca fiecare şcoală să fie înzestrată cu un muzeu istoric prevăzut cu chipuri şi figuri scoase în relief şi nu cu tablouri, lipite pe carton, aplicate pe perete şi acolo rămase ca uitate. Mai trebuie apoi un muzeu zoologic înzestrat cu tot felul de animale împăiate, păsări, vietăţi de apă, târâtoare etc. etc. cari să arate naturalul celor existente, nu tablouri ce nu ajută la nimic. Mai trebuie muzeu botanic—acesta se poate procura de oricine—ca având nevoie de plantele regiunei în cari te afli, adunându-le cu ocazia excursiunilor făcute. Mai trebuie muzeu agricol, care să conţină diferite instrumente agricole în miniatură pe regiuni, ca în felul acesta copilul să-şi însuşească mai bine cunoştinţele primite la agricultură şi mai cu seamă cei dela oraş cari n'au ocazie a le vedea în natură.

Aceste instrumente agricole se pot lucra în atelierul şcoalei în orele de lucru manual. Acest obiect este unul din cele mai plăcute pentru elevi, căci ei în aceste ore se delectează lucrând, simt o mare plăcere prefăcând pasta moale în diferite forme, sau tăind din hârtie colorată diferite figuri apoi din rafie când fac coşuleţe, precum şi din pănuşe de porumb etc.. In atelierul de lucru manual este o adevărată viaţă, o adevărată activitate neimpusă, unde copilul lucrează benevol şi neîmboldit, ca la ora de aritmetică sau geografie. Aci iau parte toate funcţiunile organice: fizice şi psihice Aceasta este o adevărată şcoală a muncii, unde copilul ia parte cu toată fiinţa lui: trup şi suflet.

Acestea arătate că ne trebuiesc în şcoală pentru prosperarea ei nu este ceva greu de îndeplinit, şi se pot aduce spre îndeplinire de fiecare învăţător, dar acest individ trebuieşte pregătit şi ajutat. Pentru a avea un muzeu zoologic făcut de învăţător, ar fi bine să se facă cursuri speciale pentru aceasta, unde să se înveţe împăiatul de animale şi tot felul de alte specii, ca apoi învăţătorul să şi-le poată procura singur. Dar, lucrurile la noi stau cu totul altfel: „ceiace nu ne trebuie avem şi ce ne trebuie nu avem".

Avem: tablouri intuitive vechi de aproape două decenii, hărţi de pe când ţara nu era încă întregită şi de după întregire imediat—harta Rom. cu judeţe 1923—bănci scoase din

uz, fără spătar, lungi, incomode, cari împiedică copilul în mişcări; localuri nehigienice, neîncăpătoare, fără geamuri şi uşi, etc.. De acestea avem; ce ziceţi ne trebuie ?!? Cu acestea toate se poate ajunge la scopul cerut şi urmărit de nouile curente şi pretenţioasele metode Americane, Engleze, Germane, Franceze, etc.?!?

Voiu fi poate acuzat să-mi procur. Bine, dar vezi, că d ceri dela „Cassa şcoalelor" cărţi sau altceva, îţi trimite cel mai vechi cărţi pentru bibliotecă, cele mai uzate tablouri r mase neîntrebuinţate, aruncate şi uitate, iar cândse primeşt cererea ta, le răscolesc şi ţi-le trimit bucuroşi c'au scăpat d ele. La reparaţii la fel păţeşti: „nu-s fonduri". Cât priveşte de ceiace ne trebuie şi nu avem, sunt multe; muzee de diferite ramuri, căci acestea sunt principalele, unde să le instalezi când tu n'ai loc în clasă nici pentru 50—60 elevi pe care-i ai? Şi dacă ai—cu excepţie şi ele cer cheltuială, de muncă nu zic nimic—dar de unde? Aşa dar iată ce ne mai trebuie !! Un salar mai omenesc, care să-ţi dea posibilitatea a munci mai cu tragere de inimă. Ştiind că traiul îţi este asigurat, n'ai să fii cu gândul mereu că de unde să împrumuţi un ban ca să te îmbraci, mănânci ş. a.. Aceste preocupări te sustrag dela datoria ta şi nevrând nu ţi-o îndeplineşti, conştiincios.

Ne trebuie dar nu avem.

Învăţământul la noi este lipsit de mijloacele strict necesare şi din această cauză este stagnat în mersul lui şi stagnat va fi până atunci, până când statul va da atenţia cuvenită principalilor factori: şcoala şi învăţătorul.

Poate să fie şcoala înzestrată cu orice, să aibă la dispoziţie tot ceia ce-i trebuieşte, confortul întreg al unei şcoli moderne, dar dacă învăţătorul va fi neglijat, nimic nu se va realiza. Poate şcoala să nu aibă tot, dar dacă învăţătorul are, va avea şi şcoala, căci n'ar putea să lucreze fără nimic la îndemână. Aşa dar D-lor pedagogi stăruitori de noui metode, nu mai lucraţi în zadar pentru ridicarea şcolii prin metode, luptaţi pentru ridicarea învăţătorului, atenţionaţi-l pe el şi atunci şcoala nu va suferi. Pe baza atenţiei date, din orice punct de vedere şi mai ales material, veţi avea răspunsul cel mai bun din partea lui—munca.

Scoborâţi-vă în mijlocul nostru, veniţi şi vedeţi unde ne profesăm meseria, să vedeţi mizeria împreunată cu sărăcia, noroiul cu gerul uscat al iernii şi atunci veţi vedea ce trebuieşte de făcut mai întâi.

Deocamdată rămânem la aceasta că: „ce avem nu ne trebuie şi ce ne trebuie nu avem". Acestea sunt unele din strictele necesităţi ce-i trebuie unei şcoli ca să corespundă cu menirea ce o are de îndeplinit.

C. Ionescu Brădiceşti

DETAŞĂRILE IN INVĂŢĂMÂNTUL PRIMAR

Cu privire la detaşări ministerul a dispus aplicarea întocmai a dispoziţiunilor art. 139 din legea înv. primar în vigoare, care prevede detaşarea numai a soţilor de funcţionari publici şi cu respectarea dispoziţiunilor art. 69 şi 124.

Din toate părţile ţării şi dela foarte mulţi colegi s'au primit proteste şi cereri către minister spre a se face detaşările într'un sens mai larg, dându-se posibilitatea de apropiere între soţi, prin detaşarea într'o localitate vecină, ori prin detaşarea benevolă a altor colegi din acea localitate, etc.

Preşedintele Asociaţiei generale s'a prezentat în audienţă la d. ministru interimar I. Nistor, depunându-i şi un memoriu în acest sens, la care memoriu d-sa a răspuns că în această privinţă nu poate face nimic altceva decât să ***respecte legea.***

D-sa a promis că va anula doar dispoziţia luată de minister în afară de lege, de a nu se detaşa în aceeaş localitate, decât soţiile care au copii mici.

Cu toate acestea, ni se relatează că s'ar fi făcut unele detaşări în afară de lege, pentru anumiţi protejaţi.

Rugăm pe colegii cari au cunoştinţă să ne comunice sub semnătură, asemenea cazuri de detaşări, pentruca la timp Asociaţia să le aducă la cunoştinţa d-lui ministru şi să-i ceară ca măsura cu privire la detaşări să fie sau aplicată deopotrivă faţă de toţi învăţătorii sau dacă s'a revenit asupra ei, atunci să se dea posibilitatea tuturor de-a beneficia de această nouă dispoziţie.

Duşmanilor ţării mele

Venit-aţi ca corbii din neagra pustie,
Impinşi de furtună pe aripi de vânt,
Mai lacomi ca lupii ce urlă'n câmpie,
Prădat-aţi, de secoli, bogata moşie
Şi-adusu-ne-aţi lanţuri de cruntă robie
Şi storsu-ne-aţi bunul din scumpul pământ.

Pe caii în tropot, călcat-aţi hotarul
Şi sângele nostru vărsat-aţi din plin.
Prin vifor de lupte ne-aţi luat tot hambarul
Şi aurul ţării cărat-aţi cu carul;
Iar drept răsplătire, ne-aţi dat tot amarul
Şi săbii şi lacrimi şi căni cu venin.

Şi astăzi într'una, pândiţi la hotare,
Iar alţii, din bliduri, cu noi ospătaţi.
Dar ştiţi, că ne-ajunge, spurcatelor fiare!
Acuma când ţara e largă şi mare,
Din orice româncă un Tudor răsare,
Pe Horia, Cloşca, în noi îi aflaţi!

Pornit-au prin ţară, din bucium să sune
Eroii de veacuri: Ştefan şi Mihai...
Cu Mircea în frunte, arcaşii s'adune
Şi ghioage vârtoase, în mâini a le pune,
Căci ţara zdrobită, vulcanic vă spune:
— „In lături, jivine, din scumpul meu plai"!

E clipa fatală, când trebui 'odată
Să umplem mormântul cu voi ori cu noi!
Că freamătă codrul şi-i marea'nspumată,
Că Dunărea geme în albia-i lată,
Porni-vom furtună cu toţii, pe dată
Cu Ţepeş în suflet şi'n faţă cu voi.

Atuncia... O! Doamne, o zi mai mă ţine!...
Şi codrul ruga-voi, o ghioagă să-mi dea,
Să simt când, duşmane, lovi-voi în tine,
Să văd al tău sânge când curge din vine,
Carpaţii de-asupra, să-ţi pun, că-i mai bine
Când ţara-i curată! O! Patria mea!

Ilie I. Isbăşescu

Drepturile culturale ale învăţătorului

Educaţia e o ştiinţă în latura ei teoretică şi o artă în latura ei aplicativă. Educatorul desăvârşit trebue să fie deci un savant şi un artist în acelaşi timp. Insă, nu vom putea pretinde ca toţi învăţătorii — educatori prin eminenţă — să fie savanţi, deşi vremurile pe cari le trăim cer aceasta. Vom pretinde în schimb ca acei ce sunt dotaţi cu o anumită vocaţie, să aibă posibilitatea a se perfecţiona conform vocaţiei lor. Şi cu aceasta vine iarăşi în discuţie sfântul nostru drept la o cultură superioară.

Ştiu că s'a maculat atâta hârtie cu acest deziderat, încât am credinţa că nu există învăţător şi intelectual care să nu fie la curent cu el. Şi dacă pana mea nu va aduce nimic nou în această chestiune, va intensifica cel puţin ecoul tumultului nostru sufletesc cu încă un strigăt.

Nu ştiu de ce când reflectez asupra acestui fapt — acela că legile nu ne dau voe la o cultură superioară — simt sângele svâcnind mai forte sub osul frontal, probabil pentrucă avem de a face cu un asasinat cultural. Da, da, asasinat cultural, pentrucă o generaţie învăţătorească de patruzeci mii de suflete cer cultura sacrosantă a universităţii şi această cultură ni se refuză aproape ca şi în timpul căminului lacustru sau epocei pietrii cioplite când nu exista!

In aceste zile aşa zise democratice e ştiut că dreptul de cultură şi educaţie e deopotrivă de egal pentru toţi cetăţenii

apţi din toate clasele sociale, drept câştigat de societate după multe milenii de întunecime sufletească şi după foarte multă vărsare de sânge uman. Şi dacă am fi în concepţiunea negativistă al lui Tolstoi, am blestema pe nefericitul Guthenberg care a înlocuit cuieniformele asiriene şi hieroglificele egiptene cu portativele şi expieditivele litere de plumb; nu facem însă aceasta pentru-că recunoaştem în persoana lui Gutbenberg pe cel mai mare şi revoluţionar inventator al culturii. Acum deci, când fiecare trebue să se cultive şi instruiască, nouă ne revine nu numai dreptul dar şi datoria întru îndeplinirea acestui fapt. Căci se vorbeşte astăzi de un haos pedagogic, de o sumedenie de curente şi concepţiuni pedagogice, de diferite propuneri şi realizări. E bine, cum ne vom putea călăuzi paşii noştri în acest labirint fără o cultură temeinică? Cum vom putea răspunde chemării noastre, atât timp cât vom fi puşi în inferioritate culturală (după diplomă nu după ştiinţă) faţă de ceilalţi pioni ai culturii şi progresului cu cari conlucrăm?

De ce preotul poate fi licenţiat? De ce notarul, de ce medicul, de ce agronomul? Şi de ce nu poate fi licenţiat şi învăţătorul? El nu e cetăţean român? Sau nu e apt? Sau poate face parte dintr'o clasă socială anatemizată şi decăzută?! Atunci desfiinţaţi şcoalele normale şi daţi învăţământul primar pe mâna cântăreţilor, preoţilor, notarilor, primarilor şi poate şi agenţilor fiscali şi sanitari!

Dar dacă învăţătorul este factorul de cultură al satelor, dacă el este izvorul fin de energie şi creare al mediului în care trăieşte, dacă el trebue să transforme energia potenţială a săteanului în forme durabile de cultură şi progres, atunci de ce-i lăsaţi perpetuu dunga neagră depe fruntea-i de apostol: cu 6 – 7 sau 8 clase normale?? Nu este un păcat strigător la cer faţă de acest prea conştient funcţionar? Nu vi se pare că-l lăsaţi să fie mereu — mereu socotit incult? Dar când acest conştient funcţionar îşi cere mereu-mereu dreptul lui sfânt de cultură şi nu i se dă acest drept, păcatul nu se transformă în ironie şi vitregie?! Cred că da, dar „vae victis"... La toate congresele noastre se face oratorie pe această temă şi ni se promite marea cu sarea, însă zădarnică promisiune

căci rămânem mereu desiluzionaţi: cultură inferioară, remunerare derizorie, însă răspundere morală faţă de patrie, foarte mare! Există aci vre-un raport de echivalenţă? Există aci compatibilitate?! Nu! Să fim, însă, sinceri: cine e de vină de lamentabila noastră stare? – Noi, noi, noi, - pentrucă poetul de mult ne-a spus cântecul laşului:

„Cei ce poartă jugul şi-a trăi mai vor,
Merită să-l poarte spre ruşinea lor!" Da, aşa este, căci noi suntem laşi, n'avem curajul răspunderii, nu suntem uniţi, nu ştim spune şi cere drepturile noastre. Nu suntem revoluţionari, însă Românul rabdă până-i ajunge cuţitul la os, spune proverbul. Ei bine, a ajuns, domnilor şi a perforat şi cel mai puternic os al nostru: nădejdea, speranţa zilelor mai bune. Şi ajungând pe pragul blazării vieţii, pe pragul unde idealismul creator moare şi începe descompunerea morală a individului, să ne reculegem forţele, să înfingem adânc piciorul în pământ şi ridicând sus şi senin fruntea umedă de picăturile forţelor istovite, să spunem răspicat cu glas de rugăciune:

Scump stat român, adorată patrie, sublimă naţiune, te iubim până la fanatism şi viaţa noastră îţi vom da-o cu bravură aşa cum câmpiile tale scăldate în sângele înaintaşilor noştri au fost, dă-ne — în schimb — şi tu, o clipă de fericire înaintea morţii: recunoaşte-ne cetăţenii tăi cu dreptul de vieaţă şi cultură sau de nu trimite veşnicia morţii pe sufletele şi trupurile noastre epuizate! In ambele cazuri îţi vom fi recunoscători! Amin!... Aşa cuget eu în orele de meditaţie. Căci să se ştie: după cum un preot poate lua licenţa în specialitatea sa şi rămâne apoi tot preot la ţară, tot aşa un învăţător poate lua licenţa şi doctoratul în materia sa şi rămâne apoi — obligat prin lege — tot învăţător la ţară! Este o axiomă pe care totuşi nu vrea s'o înţeleagă nimeni. Atunci i se va putea cere învăţământului şi mai mult, el va lucra cu moralul ridicat şi în alte condiţiuni de viaţă şi aportul lui va fi mai mare, idealismul fiind în creştere.

Invăţătorii astfel pregătiţi vor putea prezenta o sinteză fericită între ştiinţa şi arta educativă, în contrast cu unii cari cred suficientă actuala pregătire a învăţătorului.

Şi lăsând la o parte situaţia de fapt, s'o discutăm pe cea de drept: dacă se vorbeşte de un bacalaureat comercial, dacă se vorbeşte de un bacalaureat agricol, dacă se vorbeşte de un bacalaureat teologic – de ce mă rog nu s'ar vorbi şi de un bacalaureat pedagogico-filosofic, căci poate e cu mult mai însemnat decât celelalte?! Sau noi n'avem drept sub soare? ¡N'avem drept la cultura lui Acadhemos? De ce? Suntem troglodiţi?! Afară cu troglodiţii, c'or fi alţii nu învăţătorii! Dar să facem o ipoteză prin absurdum şi să zicem că învăţătorii sunt troglodiţi.

Ei bine, pe oamenii educaţi această ipoteză trebue să-i sguduie, căci astăzi în secolul luminii, troglodiţii cer mâncare şi lumină!

De-i suprimi mâncarea, sălbatecul te asasinează pentru a te sfâşia; de-i suprimi lumina, civilizatul varsă râuri de sânge pentru a îndepărta întunericul, căci ambele suprimări ii jenează instinctul de conservare şi progres. Ipoteza prin absurdum nu va fi adevărată şi mandatarii naţiunei vor înţelege că pe rană trebue să picuri undelemn când în ea n'au pătruns încă microbii anaerobi pentru a precipita fenomenul erupţiunei termice!

C. A. Puşcaşu
Negrea-Lăpuşna

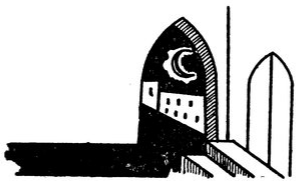

Insemnări despre progres

De evidenţa progresului, luat stricto sensu, *nu se poate vorbi. Matematica aici nu are ce căuta. Noţiunea de progres nu posedă un conţinut sigur, necesar şi absolut, ci e mai degrabă un fel de cadru care îmbracă oarecum cursivitatea fenomenelor, de orice natură, ale acestei lumi. O remarcabilă doză de personală contribuţie, adâncită mai cu seamă de sentiment, impune omului noţiunea de progres. Se postulează par'că o auto-participare activă din partea noastră în efectuarea continuă a evoluţiei.*

De când ajungem robi curiozităţii, luând contact mai strâns şi mai profund cu lumea noastră interioară, ne invadează sufletul o lumină nouă, germinând îndemnuri, cari străjuesc toată viaţa mersul spre înainte al neostoitului ritm de a visa numai urcuşuri de munţi, ritm pe care ni l-a sădit în sânge, odată cu anatomia, natura.

A încolţit în taine un ideal. Ne-am acordat toate hăţurile spre acel punct pentru a-l devansa. L-am biruit, în freamătul de satisfacţie al primei încercări de a proba rezistenţa personalităţii. Dar, inconştient, se gesta deja în noi o nouă icoană accesibilă, deschisă spre lanul nemărginit al eternului „fata morgana". Iarăşi goană. Şi aşa, din ideal în ideal, ajungem a concepe misterul existenţei, aici, pe pământ, petrecând prin noi fir de aur ţinut de un capăt de genealogia îndesată a strămoşilor, iar celălalt înnodând miragiu de miragiu, departe, tot mai departe, în infinit...

Progresul este evoluţia aceasta ascendentă, urcând scări din ce în ce mai superioare. Insă firul legat de noi, strămoşi şi-acei ce vor veni, — numai bucurii ascendente să fi înregistrat? Câte popoare nu au marcat un stadiu de apogeu în cultură şi civilizaţie pentru a se prăbuşi ulterior în cea mai becisnică şi desăvârşită sterilitate?

Deaceea, credem *în progres. Deaceea, progresul ni-l dădăcim noi cu propriile mâini.*

* * *

Pornim trudnic la drumul deschis de un an şcolar, cântând

refrenul aşteptat al culegerii roadelor de pe urma unei munci aplecate, zi de zi, asupra sufletelor în mugur.

Dacă nu am crede în progresul pe care micile vlăstare, date nouă sub pază, l-ar efectua în cursul anului, ar trebui nici să nu căutăm deschiderea şcolii, deschiderea minţii.

Dar credem, ba chiar suntem siguri. Probă: cataloagele şi matricolele cu notele progresului; matematica dă siguranţă progresului, cu toate că siguranţa progresului e un non-sens, clopotul sfârşitului de an sună..

* * *

Un coleg ilfovean mi-a declarat că de îndată ce capătă un post în învăţământ, rupe toate cataloagele, matricolele şi paramatricolele, care rânduiesc pe copii ca pe nişte vite, — chiar dacă va fi persecutat, anchetat şi exilat acolo unde i-au trăit strămoşii. Le va rupe. Colegul, nu-l cred nebun; a terminat şcoala normală în Bucureşti, şi are menţiuni foarte frumoase în fiecare an, mai cu seamă la pedagogie.

L-am întrebat:

— Şi ce pui în loc?

— Fişa individuală şi diagramele sau curbele progresului...

Cum se alcătuieşte curba progresului?

Pe coale de hârtie „bloc" — nu importă Nr. — sau pe cartoane, se face o anumită liniatură.

Fiecare elev are tabelul său, care oglindeşte în fiece moment capacitatea sa intelectuală, potrivit materiilor care se predau în şcoala primară. Pereţii clasei sunt tapetaţi cu astfel de curbe.

Sugerez clasificarea materiilor din punct de vedere strict ştiinţific: ştiinţe pozitiviste *(aritmetică, şt. fizico-naturale, etc.)* ştiinţe humaniste *(religie, română, istorie, etc.)* şi dexterităţi *(cânt, lucru manual, desemn, etc.).*

In tabel sunt trecute săptămânile şcolare, în număr de 34, atât cât este anul şcolar.

Cum se operează? Se apreciază calificativul unei materii în prima săptămână cu „bine", de exemplu. Diagrama va descrie o orizontală. In a doua săptămână calificativul apreciat la „f. bine", curba va lua forma de arc în ascensiune, ş. a. m. d. Creionul cu

care se va nota într'un an va fi de o culoare, în al doilea an putându-se folosi aceleaşi tabele numai schimbând culoarea.

Avantagiile unor atare notări sunt mari. Mai întâi elevii au în faţă propria imagine a capacităţii lor. Curbele se reînoiesc în fiecare săptămână, un timp considerabil mai scurt decât obişnuitele trimestre. Cu câtă curiozitate şi tremur sufletesc vin elevii în fiecare Luni, drept la diagrame, să-şi vadă rezultatul muncii din cursul săptămânii! Elevul se compară cu el însuşi, singurul şi cel mai plauzibil mod de realizare temeinică a progresului.

Sfătuiesc pe tinerii colegi să experimenteze mijlocul acesta de înregistrare a progresului, la clasele dumnealor şi dacă vor afla noui lumini în această chestiune, revista „Şcoala Basarabeană" le stă la îndemână.

Ion Bădărău

APEL

In an. 1938 împlinindu-se 20 ani dela Unirea Basarabiei cu Patria Mamă şi 20 ani de existenţă a Asociaţiei noastre, Comitetul Asociaţiei a hotărît în şedinţa din 10 Septembrie, a. c. ridicarea unui bust lui Vasile Ţanţu, fost învăţător şi mare luptător basarabean pe tărâmul naţional.

Pentru strângerea fondului necesar acestui scop, Comitetul adresează un călduros apel către toţi colegii lăpuşneni să ajute prin jertfa lor la săvârşirea acestei fapte româneşti de cinstire şi pomenire a aceluia care a fost Vasile Ţanţu şi care în mişcarea din Basarabia pentru realizarea unităţii naţionale a avut un rol atât de însemnat.

Comitetul

Conferinţă intimă la Cercul Cult. Văsieni

Educaţia voinţei

Voinţa e puterea sufletească de a rezista într'o anumită direcţie de acţiune sau ideologie.

Există o voinţă pozitivă şi alta negativă. Pentru aceasta din urmă nu e nevoe de nici-o educaţie. Voinţa în rău e o urmare firească a creşterii sufletelor într'un mediu viciat, unde li se face o şcoală, o educaţie cu uşurinţă, fără contribuţii oficiale.

Educaţia voinţei, despre care voiu vorbi azi, priveşte acea voinţă în sens pozitiv, creator, bun, superior.

Această educaţie se face în familii, în şcoli, în institutele de educaţie ale zilelor noastre, precum şi se continuă de către fiecare individ, cu o fărâmă de conştiinţă încă vie, o viaţă întreagă.

La 80 de ani Goethe scria: „Citesc, citesc şi tot nu ştiu să citesc". Adică, mă perfecţionez mereu de aproape un veac al vieţii mele şi totuş sunt imperfect. Acest geniu al omenirei se observa, se controla mereu, nemulţumit cu ceeace găsea rău în firea, în viaţa sa. Noi care suntem mulţumiţi de noi înşine şi ne găsim cuvinte de laudă pentru persoana noastră incomparabil inferioară personalităţii unui Goethe, apoi asta înseamnă că glasul conştiinţei noastre agonizează, e pe moarte. Cei ce-am ajuns aici, să ne trezim, fiindcă niciodată nu-i prea târziu. Voinţa, miezul existenţei noastre, poate la orice vârstă, după orice fel de viaţă în trecut, să fie reînviată, pusă în slujba reînălţării persoanei noastre.

Voinţa e cârmaciul corăbiei fiinţei omeneşti. Un om slab, fără voinţă, nu-i un om adevărat, fiindcă nu el singur se conduce, ci alţii, ca pe o vită, îl duc, îl conduc în viaţă, în actele vieţii, despre care totuş singur are răspundere în faţa legilor omeneşti şi spirituale.

Voinţa în primul rând i-un rezultat al autoeducaţiei. Copilul deprinde cu greu înţelesul a ce-i bun şi rău, ca să-şi poată forma definitiv o voinţă pe baze morale în epoca învăţământului primar, care ne priveşte pe noi învăţătorii. In

acest timp, prin mijloacele pedagogice deprinse, vom căuta să obişnuim pe micuţi a voi într'un sens moral şi logic, în toate împrejurările ce ni se ivesc; dar adevărata educaţie a voinţei tânărul şi apoi maturul şi chiar bătrânul şi-o formează singuri, prin înţelegere, prin exemple şi meditaţie, urmată de încercări şi reluări d'a capo.

Voinţa e un element complex ce priveşte toate elementele noastre psihice şi ea nu va dura decât dacă e zidită în fiecare suflet de însăşi acel suflet.

Cum să ne impunem o voinţă nouă, un caracter nou, ca să fim oameni noui?

Intâi trebue să medităm asupra celor ce voim. Primul pas în fortificarea voinţei se face acum: meditarea. Să ne scrutăm conştiinţa şi vom vedea cât de mult lăsăm de dorit. Acela care se găseşte imaculat, e un inconştient şi nu se va putea niciodată ridica din glod, nici pe sine, necum pe alţii.

In faţa greşelilor noastre trebue să luăm o hotărîre, care-i al doilea pas în voinţă: să fim alţi oameni, urmând în viaţă o cale mai aproape de ceea ce-i drept, adevăr şi frumos.

Spre a ne întări în calea apucată, e bine să citim vieţile oamenilor mari, al căror exemplu ne va sprijini începutul.

Dar nu numai a oamenilor mari. Sunt cărţi ce cuprind fapte mărunte, din viaţa unor oameni mici, săraci ca şi noi, fapte şi oameni de toate zilele, care fac însă în ochii noştri mai mult de cât eroismul regilor sau prinţilor. In această categorie e: „Cartea vieţii" de Förster. Povestiri şi sfaturi. Poezie, pedagogie, filosofie, totul îmbinat în cel mai perfect chip. Cartea i-o adevărată evanghelie, cum a numit-o un scriitor.

Exemplele văzute trebuesc imitate. In educaţia voinţei imitaţia îşi are un rost de seamă. Cea mai însemnată faptă de imitaţie e munca. Să muncim cu dragoste şi convingere, mai ales acum în epoca tinereţei. Chiar dacă n'am avea mare folos dintr'o muncă oarecare, să ne impunem a o face cu drag. O vom face mai uşor, mai plăcut prin autosugestie. Vom consuma mai puţină energie şi nervi şi cine ştie dacă nu vom avea şi un rezultat extern mai bun, căci de mulţumirea interioară nu vorbesc: omul chiar neobservat de nimeni, când îşi face datoria, văzut fiind numai de sine, se simte mult superior şi sigur în viaţă.

Munca să fie continuă. Numai aşa voinţa devine o deprindere, iar nu un accident. Voinţa ajunge un fel de organism viu. Ea cade în cercul legei psihologice aşa zisului exerciţiu ce creiază organismul, după cum neexerciţiul îl atrofiază. Voinţa spre bine exercitată, capătă pe fiecare zi vigoare.

O voinţă solidă atârnă şi de un corp puternic, sănătos, şi care să nu forţeze prin cerinţele lui pur fizice, drumul acestei voinţe.

Corpul trebue îngrijit După masă se cere mişcare pentru sănătatea stomacului şi nervilor. Mâncarea prea multă absoarbe energia sângelui şi micşorează forţa de muncă intelectuală. Cei ce citesc mult, trebue să facă respiraţii prin exerciţii fizice, deoarece statul chircit deasupra mesei e dăunător sănătăţii prin contractarea plămânilor ore întregi. Odihna e un corelativ al muncii.

Cumpătarea în toate: mâncare, băutură, fumat, muncă, somn şi altele, trebue observată cu rigurozitate.

Educaţia voinţei se începe prin stăpânirea trupului în primul rând, după care vine modelarea acelor stări şi situaţii de ordin interior, sufletesc.

Noi suntem oameni şi ca atare vieţuim între oameni. Aceştia formează camarazii, tovarăşii primului cerc din jur, precum şi societatea, marele cerc de dincolo.

In relaţiile noastre cu camarazii, cu vecinii ca să fiu mai concret şi cu societatea, trebue să fim de acord cu tot ceeace e bun şi moral la ei şi să nu acceptăm sub nici o formă, — chiar cu riscul de a fi urgisiţi, de a fi desconsideraţi, — ceeace e împotriva conştiinţei noastre, a dreptăţii, a adevărului.

Să nu ne temem de ce vor zice, de cum ne vor vorbi. Noi nu trăim pentru vecini sau societate, ci în primul rând pentru sufletul şi mulţumirea sufletului nostru, care va fi cu adevărat mulţumire, cât timp în toate vom fi conduşi de logica voinţei drepte şi adevărate, care încununează frumosul vieţii omeneşti.

Astfel situat, individul e rezumat la suflet, în care trebue sădită, stropită, săpată, plivită, îngrijită voinţa, ca să se înrădăcineze, formând o deprindere a vieţii din toate actele,

mărunte şi mari, toate superioare, fiind raţional executate sub controlul voinţei de bine.

Stăpânirea de sine e primul şi principalul fctor în formarea unui caracter de pozitiv voluntarism.

„De silnica putere ce încătuşează toate fiinţele, se liberează numai omul care se stăpâneşte pe sine!" zice Goethe. Iată un atribut specific superiorităţii rasei umane.

Aici se poate vorbi mult despre ceeace putem face noi ca învăţători faţă de şcolarii noştri. Mai întâi să fim noi stăpânii noştri. Să nu ne dăm în spectacol prin răcnete şi feţe crispate de furie, de nervozitate, ce prin contagiune trece la elevi, mai adesea sub formă de spaimă.

Să căutăm a scoate în evidenţă caracterele copiilor liniştiţi, cumpătaţi. Indirect, cei neastâmpăraţi vor căuta să-i urmeze, imitaţia la copii având şi mai mare putere ca la adulţi.

Să-i deprindem pe copii a privi cu seriozitate ascultarea către cei mai vârstnici. In felul acesta îşi vor crea deprinderi de viaţă sănătoasă ce vor constitui baza voinţei ferme, terenul sănătos pe care se va ridica mai târziu caracterul unei voinţe neînduplecate pe calea cea bună.

Trebue să-i deprindem pe copii a asculta cu plăcere poruncile, fiindcă e ştiut că numai cel ce-a ştiut primi porunci, va fi capabil să împartă porunci, aşa cum numai cine-a suferit foamea are milă de cei ce flămânzesc.

Copiii bogaţi au acest lapsus al vieţii şi din cauza aceasta, unii, la maturitate, fac impresia de neisprăviţi

Să deprindem pe copii şi să ne deprindem pe noi, a voi frumosul, moralul. Ceeace noi înţelegem, copiiii nu vor înţelege. Trebue deprinşi însă a urma. Va fi mult mai uşor astfel mai târziu de altoit înţelegerea.

Stăpânirea de sine trebue să se manifeste în toate. Un control permanent al gândurilor, al mişcărilor, al faptelor noastre: să ne înfrânăm râsul, foamea, setea, somnul, mânia, ura.

Un mare doctor de nervi postea în fiecare lună 3 - 4 zile. Intrebat de ce, a răspuns: „Imi exercit voinţa. Nu-mi place postul, dar îl învinq. Altfel n'aşi mai avea putere asupra bolnavilor mei".

Voinţa se exercită prin stăpânirea tuturor simţurilor la maturi şi prin crearea deprinderilor la copii.

Copiii se tem straşnic de părerile camarazilor şi nu îndrăznesc să calce opiniile acestora. Aşa de-o pildă nu au curajul să-şi ajute la lucru mamele şi surorile, de teamă că-i râd prietenii. In faţa acestor situaţii, trebuesc luaţi cu binişorul şi prin lămuriri şi exemple pot fi convinşi, „nu forţaţi", a lucra împotriva opiniei, dar alături de conştiinţa lor fragedă, aducând în felul acesta un bine chiar şi colegilor ce le vor urma apoi exemplul: o deprindere înlocueşte altă deprindere. Aici e toată cheia educaţiei voinţei la copii.

Copiii imită uşor ce e rău sau bun. Să profităm deci, oferindu-le numai prilejuri de imitaţie frumoasă.

Să-i deprindem pe aceşti copii a voi frumos, corect din cele mai neînsemnate acte ale vieţii lor.

Acelaş lucru pentru noi. Să nu aşteptăm faptele mari spre a deveni eroi afirmându-ne voinţa. Zi la zi. să ne arătăm voinţa dreaptă, prin faptele cele mai mărunte. Numai aşa i-o garanţie că suntem capabili de-o voinţă mai puternică.

Se cunoaşte povestea unui bărbat ce se purta foarte rău cu soţia sa. La fiecare nimic, ceartă, ocară, bucluc. Nu era în stare să se stăpânească de loc, dar la urmă, după bocluc, îi spunea, împăcându-se: „dac'ar arde casa, sau te-ai înneca, aş sări să te scap".

Ne îndoim că ar avea atâta voinţă, când nu-i în stare să-şi stăpânească vorbele grele ce-i scapă în ceartă.

Să ne deprindem a ierta. E cel mai greu proces al voinţei, dar numai prin el vom învinge. Marele cugetător al antichităţii, filosoful Platon spune: „E mai bine să suferi o nedreptate decât să faci o nedreptate". Iar Buda zicea: „Duşmănia nu se stinge niciodată cu duşmănie".

Cel ce iartă, deşi trece cu greu acest pas, va fi pe deplin răsplătit de acest efort al voinţei sale, prin faptul mulţumirii de sine E mult mai greu să învingi prin bunătate, lumea de azi luând bunăvoinţa drept prostie sau slăbiciune,

dar nu există de cât o singură victorie definitivă: prin bunătate şi iertare.

Să nu fim robi dorinţelor, înclinărilor, prejudecăţilor. Să nu credem bârfelile, să nu ne asociem la bârfelile unora împotriva altora. Să tăcem şi să cercetăm totul spre a ne convinge singuri.

Să ne stăpânim în primul rând mânia. Cezar spunea: „Numără de 20 ori până la 10 când te apucă furiile". Adică atâta timp cât e necesar restabilirii ordinei sufleteşti, reintronării în toate drepturile a voinţei raţionale.

In raporturile cu cei mai mici şi mai slabi ca noi, cum sunt copiii, servitorii, unii ţărani chiar, adică toţi aceia care nu se pot apăra, sau se găsesc în situaţii de a nu se putea apăra, trebue să avem voinţa unei purtări modeste, frumoase. Ni-i vom apropia sufleteşte şi noi vom dovedi astfel că avem voinţă, căci purtarea frumoasă faţă de cei mari nu dovedeşte că avem voinţă, ci frică. Numai faţă de cei mici, purtându-se bine, omul dovedeşte că are voinţă şi e stăpânul său.

Să fim călăuziţi de voinţa spre bine chiar când nu ne vede nimeni. O faptă rea, necontrolată, ne va fi continuu un ghimpe în inimă, deşi n'o ştie nici un om. Cineva a văzut însă greşala noastră: sufletul nostru, tovarăşul cel mai scump şi credincios, conştiinţa noastră, noi înşine adică, noi, acei pentru care vieţuim în primul rând, aşa cum am zis la început.

Aşa se face educaţia voinţei: traducând în fapt orice nimic voit corect.

Aşa se ajunge la actele de voinţă puternică, sufletul adevăratului caracter, ce stăpâneşte viaţa, semenii.

In această epocă de muncă istovitoare, de necazuri multiple, de supărări de pretutindeni, când omenirea întreagă pare a fi cuprinsă de-o boală generală de nervi, de lipsă de stăpânire, omul care îşi va impune mai cu tărie voinţa, formându-şi-o, va fi omul viitorului: stăpânul.

Sabin Popescu-Lupu

„Dar carul tot pe loc a rămas"

Se simte în judeţul nostru pulsarea unei activităţi creatoare. Aproape săptămânal citeşti prin ziare că se deschid pentru circulaţie şosele şi poduri noui, se sfinţesc localuri de gospodării şi băi comunale, de primării şi şcoli. In câţiva ani judeţul a fost înzestrat cu frumoase şi monumentale clădiri şcolare.

Dacă sunt posibile atâtea realizări în judeţ, apoi cu atât mai uşoară ar fi opera de construcţii şcolare în capitala lui. Aci contribuabilul este mai solvabil, se află pe loc serviciile technice, se găsesc braţe de muncă şi materiale de construcţii. Cu toate acestea, în oraşul nostru de 11 ani nu s'a ridicat nici un local nou de şcoală. Necesitatea de asemenea localuri se simte puternic.

Din 66 şcoli primare şi grădini de copii ale oraşului, numai 43 au clădiri proprii. Celelalte se adăpostesc în localuri închiriate, cari mai totdeauna nu corespund scopului. Comitetul şcolar comunal cheltueşte pentru chirii peste 500 000 lei anual.

In anul acesta s'a făcut o modestă încercare de a păşi spre realizări în domeniul construcţiei de şcoli: s'a prevăzut în buget suma de 800.000 lei pentru ridicarea unui local de şcoală. Se hotărîse chiar, ca construcţia să se facă în cartierul Melestiu, unde se află o şcoală de băieţi, care de 30 de ani se adăposteşte în casă particulară. Cartierul este locuit de populaţie creştină şi foarte săracă. In circumscripţia şcoalei după recensământ se află peste 450 băieţi în vârstă de şcoală.

Dar a trecut vara, timpul cel mai prielnic s'a pierdut, iar de localul nou nici pomină. Nu s'a delimitat măcar teren pentru şcoală. O delegaţie a locuitorilor cartierului a cerut şi D-l ministru Inculeţ a aprobat să se cedeze în acest scop o parcelă din terenul Camerii Agricole. Dar promisiunea pare cu totul înmormântată.

De-ar fi o voinţă fermă a edililor noştri, planul de construcţie ar fi realizat în câteva luni. Se pare însă, că cei în drept s'au pomenit în situaţia eroilor fabulei, cari trăgeau carul lor în diferite direcţii şi el tot pe loc a rămas.

Gurile rele vorbesc că pentru a scăpa de această situaţie confuză, se proiectează desfiinţarea şcoalei în cartierul Melestiu. Să fie oare posibil? Ar fi o ieşire prea ruşinoasă.

W.

Muzeul şcolar

Realizarea unei colecţii geologice

Cerinţele unei colecţii geologice pentru uzul şcoalei primare nu sunt mari, ca atare nu avem nevoie de instrumente speciale pentru determinarea rocilor. Singurele instrumente de care avem nevoie sunt instrumentele de excursii un ciocan, o daltă, o lupă, câteva săculeţe mici (20×10) pentru colecţionat nisipul, argilele etc. şi o geantă în care vom păstra recolta excursiei.

Materialul necesar pentru instalarea acestei recolte în muzeu, e uşor de procurat şi confecţionat. Eprubetele sunt foarte bune pentru păstrarea exponatelor însă sunt scumpe. Recomand sticluţe de 50 gr. ale căror cost e de *130 lei suta.* Inchisă ermetic, cu un dop de plută, ce va fi tăiat la nivel cu gâtul sticlei şi acoperit cu un strat de parafină, prezintă garanţii suficiente pentru a împiedica evaporarea. Mineralele solide vor fi instalate într'o cutie de carton cu dimensiunele de cel puţin 10×15 cm. şi adâncă de 3 cm. Laturea din faţă va fi aplecată în interior, dându-ne astfel posibilitatea de a aranja pe dânsa eticheta cu denumirea şcoalei, locului, rocei şi data (vezi fig.) Toată colecţia se va aranja—în lipsă de dulapuri—pe raft. Inainte ca roca să fie instalată, o vom spăla-o cu o perie, dându-i, cu ajutorul ciocanului, forma ce va cadra cu rocele din colecţie.

Voiu desvolta aici planul expus în No. 17/935 al revistei. Roci calcaroase, piatra de var e cunoscută. Varul nestins nu-l putem păstra deoarece e supus acţiunei atmosferice, vom vărui bine o bucată de piatră de var — imitând astfel varul.

Intr'o sticluţă de 50 gr. punem var stins, în altă apa de var ce am strâns'o după ce s'a limpezit varul ce l-am stins.
In carierele unde se arde varul se găsesc pietre acoperite cu un smalţ verde, albastru, galben, smalţ ce s'a depus pe pietre după ce sa răcit cuptorul în care a ars varul. Vom aduna câteva mostre spălându-le bine şi instalându-le în cutiuţele de carton cu inscripţia respectivă. Alături de piatra de var e locul calcarului cohilifer (scoici solid cimentate) şi a concreţiunilor de scoici.

Roci minerale. Cărbunii de pământ se procură dela orice gară ca şi brichetele de Comăneşti sau Petroşani — în formă de ou sau bloc, provenite din presarea prafului de cărbune stropit cu petrol. Aici pe acelaş raft vor fi aşezate derivatele în sticluţe. Cocsul îl găsim la ferării, restul (gudron, amoniac etc.) la farmacie.

Petrolul cu derivatele lui se găseşte de vânzare la magazinele de uleiuri şi vopsele.

Restul mineralelor poate fi procurat la fierării şi turnătorii unde găsim şi forme utilizate şi care ne vor servi pentru demonstrat turnarea metalelor.

Scriind colegilor noştri de prin regiunile metalurgice vom putea avea exemplare de minerii (vom suporta spesele de transport şi ambalaj).

Sarea, diferite varietăţi şi calităţi afl ate în comerţ vor fi colecţionate în aceleaşi sticluţe Cristalul îl vom educa, făcând o soluţie săturată de sare într'un borcan de sticlă, în care vom lăsa pe un timp oarecare o aţă pe care se va depune sarea în formă cristalizată. Cristalul îl vom păstra sub un clopot de sticlă ce-l vom face din 5 sticle lipite cu Syndeticon.

Prundişuri şi conglomerate se găsesc pe malul apelor curgătoare. Prundişul demonstrându-ne acţiunea apei, conglomeratul prezintă o îngrămădire de prundiş şi nisip solid cimentat.

Nisipuri şi gresii; gresiile sunt spălate şi li-se dă forma cu ajutorul ciocanului. Nisipul se strânge în sticluţele noastre. Varietatea nisipului nu e greu de determinat deoarece

nisipul fosilifer va conţine fosile, cel de quarţ — quarţ, cel cu mică — mică etc.

Pe o planşă vom demonstra formarea nisipului, piatra colţuroasă, piatra rotunjită puţin de apă, piatra rotunjită bine, două-trei pietricele de dimensiuni diferite şi o eprubetă cu nisip, totul se leagă de carton cu sârmă subţire.

Argile şi marne, e cea mai demonstrativă şi instructivă parte a colecţiei. Argilele şi marnele (hleiul) sunt păstrate în cutiuţe iar pe pereţi mostre de ceramică, vase, cărămizi etc.

Moluşte fosilifere găsim în orice carieră de piatră.

Scoicile vor fi legate cu aţă (cele mari), cele mici se încleie au ajutorul Syndeticonului pe un carton verde (pentru contrast). Cartonul se va aşeza în cutie a cărei capac are geamul mobil.

Cutia pentru demonstrarea solului de baltă (cât şi pentru soluri în general) va avea o dimensiune de 70×40 cm. vopsită înlăuntru cu vopsea albă.

Vom căuta ca locul de unde vom lua pământ să aibă o vegetaţie cât de bogată, ştiut fiind că solul de baltă se formează prin putrezirea vegetaţiei.

Solul va umplea cutia până la jumătate, cutia va avea capac de sticlă (geam) şi va sta agăţată pe perete.

Acţiunea apei va fi demonstrată prin gălătuşii ce formează torentele şi prin acele pietre ce au fost rotunjite de apă.

Interesantă e colecţia metalelor ce au fost alterate de atmosferă.

Sticla. In acest caz suntem nevoiţi să ne procuram o planşă dela Cartea Românească.

Ca încheere îmi cer ertare pentru o expunere rezumativă şi superficială. Cadrul unui articol nu permite o expunere largă. Stau la dispoziţia celor ce ar avea nevoie de câteva îndrumări în domeniul practic utilitar al organizării unui muzeu şcolar.

Petru Ţanţu

Insemnări

De-ale noastre

Mulţi dintre colegi sunt nemulţumiţi de revista Şcoala Basarabeană. Ba, că nu e mai variată ba, că e săracă, ba, că nu e „pentru apărarea intereselor învăţătoreşti" ; ba, că nu e pedagogică şi aşa mai departe.

Unii vor să fie aşa, alţii altfel... Vorba povestei cu soba pusă pe roate.

Stând strâmb dar judecând drept, însă, toţi am trebui să recunoaştem că lucrurile stau cu totul altfel. Mai întâiu, revista e la dispoziţia oricui. Cine vrea să scrie, n'are decât să pună mâna pe condei şi să scrie... tot ce-l preocupă sau îl doare. Comitetul de redacţie îi va fi recunoscător. Sunt atâtea chestiuni, atâtea probleme de care ne lovim zilnic, în cariera noastră dăscălească, dar aşteptăm ca alţii să le scrie... Din acest punct de vedere socot greşită concepţia acelora care spun că revista noastră e săracă.

Că nu e pentru apărarea intereselor învăţătoreşti, deasemenea... Cine vrei să scrie pentru durerea şi nedreptatea ta? Cine ţi-o cunoaşte mai bine decât tine, care ai simţit-o? Deaceea cred ca fraţii de suferinţă să scrie... Să scrie cel puţin scrisori de informaţie comitetului de redacţie pentru ca să aibă la îndemână temeiul nedreptăţii pe care o va striga în lume... Dar aşa ce putem şti? Redactorii noştri nu sunt plătiţi. Ei nu pot să se arunce în

flăcări fără nici un temeiu serios. Pentru că sacrificiul presupune o recompensă morală şi credinţa adevărului bine înţeles. Afară de aceasta trebuie să mai ştim că peste cenzură nu putem trece... Trebue să respectăm legile ţării.

Am auzit deasemenea, că un grup de învăţători ar fi dorit să scoată o altă revistă. Mai bună, spun ei... Domnilor, pentru Dumnezeu, Şcoala Basarabeană este un aşezământ al asociaţiei noastre. Ea e la dispoziţia tuturor.

Adică vom ajunge mai departe dacă ne vom fărmiţa în frânturi de gând ori de simţire? Tuturor acelora, cari umblă fluturând flamuri de nemulţumire, îi sfătuim să se întoarcă la matcă. Să scrie, să scrie, să scrie, dar numai din propria lor pană,—şi chiar dacă se face vre-o greşală,—ceeace cred că, până în prezent n'a fost cazul,—să vină, să arăte şi să nu fie mai supărat pentru aceasta decât pentru adevăr. „A greşi este omeneşte...".

E mai bine să stărui în luptă,—să mori luptând decât să te retragi din ea... „pentrucă cel ce se retrage din luptă nu merită cununa biruinţei".

Recunoscători tuturor acelora care s'au ostenit pentru ca „Şcoala Basarabeană" să fie ceeace este —o revistă învăţătorească independentă şi serioasă, să mergem înainte împreună, cu credinţa să scrim cât mai mult; să scrim adevărul... „Fiţi uniţi şi veţi fi tari"—dar cu înţelepciune...

N. Olaru

Congresul General dela Oradea

In zilele de 5, 6 şi 7 Septembrie a avut loc la Oradea-Mare, Congresul General al învăţătorilor din România. A participat un număr de peste 3.000 învăţătoare şi învăţători din toate părţile ţării. A fost o nouă frumoasă şi demnă afirmaţie a românismului, a fost o declaraţie solemnă şi categorică că întreaga învăţătorime rămâne neclintită în slujba ţării, în slujba marelor idealuri naţionale. Totodată s'au amintit vechile deziderate ale învăţătorimei, s'au desbătut şi acele probleme de ordin profesional, a căror deslegare formează o contribuţie preţioasă în întărirea prestigiului învăţătorului, în ridicarea nivelului lui moral şi material.

Incă de Sâmbătă — 4 Septembrie — oraşul a îmbrăcat haina de sărbătoare. La sosirea în gară a D-lui *D V. Ţoni*, — Preşedintele Asociaţiei Generale — şi a membrilor Comitetului Central, pe peron se afla corul Asociaţiei Invăţătorilor bihoreni şi numeroşi colegi în frunte cu *Ion Mangra* — Preşedintele Asociaţiei şi deputat.

A doua zi Duminică, Congresul s'a deschis în sala teatrului naţional la orele 12½. Au participat la congres D-nii: *Ştefănescu-Goangă*, sub-secretar de stat la M. E. N., Maior *Sidorovici* — adjutant regal, General *Gheorghievici*, *P. S. S. Nicolai Popovici*, episcopul ortodox al Oradei; S. S. canonicul unit maghiar; *I. Nisipeanu* — Preşedinte Profesor secundar din ţară; *Ap. Culea* — Directorul căminelor culturale; *E. Vlasok*, Preşedintele Asociaţiei învăţătorilor ceho-slovaci; *V. Jurek*, învăţător ceh; *Stancu Brădişteanu*, Preşedintele Asociaţiei Generale a salariaţilor publici, Primarul oraşului, Prefectul judeţului, etc.

D-l *D. Ţoni* în cuvântarea de deschidere spune: „Asociaţia G-rală a învăţătorilor a ales pentru Congresul său General Oradea. A ales acest oraş fiindcă este la graniţa de Apus a ţării. Am venit aici mii de suflete de pe tot cuprinsul ţării pentrucă nicăieri nu vom simţi mai mult acea poruncă pentru ţară decât aici. Să se audă de aici că poporul român prin glasul exponenţilor săi cei mai autorizaţi nu va îngădui

nimănui să se atingă de hotarele Patriei. Oradea şi ţinutul Bihorului cuprinde locuri de mari şi istorice lupte naţionale. Vom sta aici 2 zile cu amintirea eroilor cari s'au jertfit pentru neam şi ţară. Pe dinaintea noastră vor trece figuri de mari români ca: E. Gojdu, Aurel Lazăr, Iosif Vulcan, cari au sângerat pentru drepturile româneşti pe aceste plaiuri. Ca şi figurile de învăţători martiri, cari cu fost credincioşi cauzei româneşti, cari au fost aruncaţi pe lespezile închisorilor pentru că şi-au păstrat neştirbită credinţa pentru neam.

Privind trecutul ne îndreptăm primul gând al nostru către Acela care simbolizează unitatea şi tăria neamului. Fericit e poporul român că are azi un rege ca M. S Carol II. Nu ştiu dacă în fruntea altui neam mai este un alt rege care să-şi cunoască poporul şi să-i ştie aspiraţiunile. Mare animator, îndrumător şi sprijinitor al culturii româneşti, El este şeful Statului nostru, la care învăţătorimea a găsit totdeauna sprijin şi cuvânt pe îmbărbătare.

In anii din urmă această învăţătorime a găsit în El ascultare, înţelegere, ocrotire. Dacă corpul învăţătoresc este la locul lui, să nu se uite că aceasta se datoreşte numai celui care a întins mâna sa ocrotitoare: Suveranului nostru. (Strigăte de ura. Intreaga adunare în picioare întonează imnul regal).

Ca un semn de dragoste ce ne poartă a trimis aci pe D-l adjutant regal, Maior Sidorovici să ne aducă înaltul Său salut. (D-l Ţoni dă cetire telegramei trimise M. S. Regelui).

In aceste clipe de bucurie, avem şi o durere: lipsa din mijlocul nostru a D-lui Ministru *Anghelescu*, care zace ţintuit pe patul de suferinţă. E de prisos să amintim ce a făcut D-sa pentru învăţământul naţional". (Dă citire telegramei adresate D-lui Ministru Anghelescu). Apoi D-l Ţoni salută pe D-l Subsecretar de Stat Ştefănescu-Goangă şi pe ceilalţi oaspeţi ai congresului, aduce deasemeni salutul întregei învăţătorimi tuturor ziarelor mari, cari întotdeauna au atras atenţia statului şi lumii asupra datoriilor şi solicitudinii pe care statul o datoreşte acestei învăţătorimi.

D-sa expune apoi problemele de cari Congresul va avea

să se ocupe: prima problemă este aceea a normelor de definitivare şi înaintare a învăţătorilor". Această chestiune s'a pus în discuţie - spune D-sa— în urma celor petrecute la ultimul examen, când învăţătorimea a fost pălmuită prin felul cum aceste examene au fost făcute. Suntem împotriva acestui examen de definitivat, dar dacă totuşi se va crede că el este necesar, atunci vom arăta că examenul de definitivat trebuie să fie bazat pe o cercetare a activităţii din şcoală şi din afară de şcoală a învăţătorului; el să nu fie un examen în care să se ceară un număr oarecare de cunoştinţe, care de cele mai multe ori nu au nici o legătură cu adevărata activitate şcolară, impunându-se în majoritatea cazurilor subiecte ridicole. Să nu se numească Comisii ilegale, alcătuite din oameni cari nu îndeplinesc alte condiţiuni decât ale legăturilor lor cu oameni din minister, să se înlăture orice amestec politic; să înceteze barbaria cu aplicarea acelei prevederi din lege, după care învăţătorul căzut de trei ori la examen să fie eliminat din învăţământ, pentrucă nu este nici omenesc şi nici drept ca un dascăl după o activitate de 15 ani să fie aruncat ca un desrădăcinat pe pământul acestei ţări. Vom cere să se dea o mai temeinică pregătire învăţătorilor prin şcoala normală, care să fie mai corespunzătoare prin numirea la catedrele ei a celor mai buni profesori. Vom cere ca imediat după absolvire învăţătorul să fie pus imediat la muncă şi nu după 4—5 ani de rătăcire, ajungând un blazat, un demoralizat tocmai atunci când prezenţa lui la catedră trebuie să însemne suflet, elan. Să se găsească din bugetul acesta secătuit, pentru pungile particulare, sumele infime cu care să se sfârşească odată tragedia atâtor mii de învăţători. Statul mai trebuie să aibă grije de perfecţionarea învăţământului, pentrucă dacă până astăzi s'a făcut ceva în această direcţie să se ştie că nu oficialitatea, ci numai asociaţiunea noastră a făcut-o. Statul este dator să înfiinţeze reviste de specialitate să organizeze cicluri de conferinţe şi cursuri şi să trimită pe, învăţători să cunoască locurile sfinte ale acestei ţări. Să nu se mai încredinţeze, fără discernământ, posturile de control.

Omul politic să nu mai aibă amestec la numirea în aceste posturi. Să dispară odată această imoralitate. Să nu se mai

vadă oameni cu un trecut, care ar trebui uitat, în posturi de răspundere. In învăţământul român să troneze meritul şi valoarea personală a fiecăruia, pentrucă numai astfel se va spori prestigiul învăţământului naţional.

O altă chestiune importantă de care s'a ocupat d. Ţoni este situaţia materială şi morală a şcoalei primare şi a învăţătorilor.

D-sa arată situaţia umilitoare şi jignitoare în care se găseşte această şcoală şi învăţătorii ei, „mai ales cei tineri".

D-sa atinge apoi chestiunea ştirbirii drepturilor politice ale învăţătorilor şi preoţilor, prin noua lege administrativă. „Un mare drept moral, spune d. Ţoni, ne este ameninţat: dreptul politic. Cerem, cu toată tăria şi în deplină unitate să nu ni se strivească acest drept. Prezenţa în consiliile comunale şi judeţene a preoţilor şi învăţătorilor nu înseamnă interese şi avantagii personale. Este o chestiune pentru care luptăm din răsputeri cu conştiinţa că suntem necesari în aceste consilii. Pentru obţinerea acestor drepturi politice învăţătorul se va organiza şi va duce o luptă dârză, dar numai pe baze legale şi în cadrul ordinei de Stat.

In ceeace priveşte datoria noastră, o spunem de aici, că vom şti să ne-o facem pe deplin, pregătind generaţiile viitoare pentru a face din ele elemente de cinste, muncă, creaţie şi disciplină, într'un cuvânt, cetăţeni cari să-şi închine toată munca lor în folosul neamului.

Noi trebuie să ridicăm poporul român în acel grad de cultură şi desrobire economică, pe care o doreşte însuşi M. S. Regele. Să nu mai fie rob străinilor, toată avuţia naţională să fie a lui, el să se bucure şi să dispună de ea. Impotriva acelora cari încearcă să ne îndrepte pe căi rătăcite vom lupta din răsputeri şi nu vom îngădui ca vreo idee necurată să-şi facă loc în sufletul neamului nostru. Vom munci şi ne vom jertfi din convingerea că prin muncă şi jertfă vom adăuga la patrimoniul al cărui viitor va trebui să fie aşa cum ne porunceşte trecutul şi suferinţa noastră de milenii".

In numele M. S. Regelui

D. maior Sidorovici, adjutant regal, luând cuvântul, a

spus următoarele: Este o fericire şi o plăcere de a mă găsi, astăzi, în mijlocul dv. Manifestaţia de astăzi este cu atât mai mare cu cât ea înseamnă un moment istoric, la care eu am misiunea de a răspunde chemării dv., care reprezentaţi o forţă în această ţară.

Prin salutul ce-l trimite învăţătorimii M. S. Regele, vă mai aduc încă salutul instituţiunilor regale O. E. T., Straja ţării. Este un moment istoric acest congres, fiindcă membrii săi au ştiut să dovedească cu prilejul manifestaţiunilor străjereşti că poartă în suflet acea virtute stramoşească şi să păstreze acea tradiţie sfântă a portului, cântului, graiului şi muncii cinstite româneşti. Dv. aţi reînviat satele. Ţin să vă declar că voi şti să dau cuvântul şi raportul meu acolo unde trebue şi vă rog să aveţi toată încrederea că un mare patriot are grijă de dv."

(Nesfârşite urale de strigăte: Trăiască M. S. Regele Adunarea în picioare ovaţionează pentru Suveran).

Discursul d-lui Ştefănescu Goangă,
subsecretar de stat al Educaţiei Naţionale

D. subsecretar de stat Ştefănescu-Goangă, luând cuvântul, a adus salutul d-lui d-r. C. Angelescu, ministrul educaţiei naţionale, exprimând regretul acestuia că n'a putut participa la congres şi asigurarea întregului său concurs. D-sa mai aduce salutul d-lui prim-ministru Gh. Tătărăscu, care promite învăţătorimii tot sprijinul său.

D. Ştefănescu-Goangă trece apoi în revistă desideratele exprimate de d. Ţoni şi promite satisfacerea în cea mai mare măsură a acestor desiderate, pe care d-sa le găseste întemeiate.

Au mai vorbit apoi P. S. S. Nicolai Popovici, Episcopul ortodox al Oradiei, Ap. Culea, Stancu Brădişteanu şi alţii.

In numele învăţătorimii cehoslovace

D. Emil Vlasok, preşedintele asociaţiei generale a învăţătorilor din Cehoslovacia, aducând salutul învăţătorilor cehoslovaci, exprimă tot odată dorinţa vie a acestora de a realiza cu învăţătorii români şi jugoslavi Mica Inţelegere învăţătorească, în scopul cimentării raporturilor de prietenie între ţările din Mica Inţelegere şi pentru tăria ideii de pace.

D. Iaroslav Jurek, preşedintele tineretului învăţătorimii cehoslovace, un foarte distins şi foarte bun prieten al României, a rostit următoarea inimoasă şi mult aplaudată cuvântare, în limba română: „Când, acum o lună jumătate am părăsit frumosul colţ al Moldovei, Piatra Neamţ, unde am petrecut clipele de neuitat între tinerii colegi români, am primit pentru colegii mei cehoslovaci un mesagiu de dragoste frăţească, însoţit de urarea de a ne cunoaşte mai bine în viitor şi întări legăturile noastre. Azi când mă aflu pentru a doua oară, în vara aceasta, în mijlocul vostru, vă aduc la rândul meu, în numele învăţătorimii tinere cehoslovace, nu numai salutări frăţeşti, ci vă mai aduc în numele ei şi o promisiune: Noi vrem să lucrăm mână în mână cu voi, să desăvârşim legăturile noastre sub iubiţii noştri conducători, d. preşedinte Ţoni şi d. preşedinte Vlasok, cu aceşti doi conducători şi cu fraţii jugoslavi, vrem să lucrăm la un loc pentru binele patriei comune, care este Mica Înţelegere. Dar noi vrem ca ceeace hotărîm astăzi aci, să devină fapte, să nu rămână numai simple vorbe. Prietenia cehoslovacă-română există de secole. A fost consfinţită prin jertfele comune în timpurile grele şi această prietenie este adânc înrădăcinată în inimile noastre şi nimeni nu o poate slăbi.

Vrem să lucrăm în linişte şi în acest scop întindem mâna frăţească oricui vrea să lucreze cu noi la fel. Nici noi şi nici voi nu vrem dela nimeni nimic. Dar nici altora nu avem de dat nimic. Ce este al nostru, noi vrem să-l păstrăm cu sfinţenie, fiindcă este o moştenire sfântă. Şi noi învăţătorimea cehoslovacă tânără ne asociem din toată inima la frumoasa voastră lozincă: Nici o brazdă de pământ. Vrem ca congresul vostru de astăzi să fie prima verigă şi primul imbold pentru conducătorii noştri, ca să nu mai întârzie cu nici o clipă ceeace dorim cu toţii: Mica Înţelegere învăţătorească, mică numai cu numele, în schimb deosebit de puternică şi durabilă ca organizaţie. In sensul lozincei noastre, încredere pentru încredere, inimă pentru inimă, iubire pentru iubire.

Invăţătorimea tânără cehoslovacă salută astăzi, prin mine, congresul vostru şi vă urează spor la lucru. Trăiască Mica Înţelegere învăţătorească". (Furtunoase şi prelungi aplauze).

Şedinţa s'a încheiat la orele 4 d. a.

La ora 9 seara a fost un festival artistic în sala teatrului naţional „Regina Maria" dat de Asociaţia Învăţătorilor din Bihor.

Ziua II-a.

La ordinea zilei:

Examenul de definitivat şi înaintare. Dl. Tucu secretarul general al Asociaţiei citeşte raportul despre rezultatul anchetei pe care As. a făcut-o prin secţiile judeţene asupra problemei de definitivat şi înaintare.

Urmează apoi vii discuţiuni asupra raportului citit, discuţiuni la cari iau parte mai mulţi colegi.

Concluzii.

D. preşedinte Ţoni, recapitulează părerea congresului prin următoarele: Am fost acuzaţi mai cu seamă de organele ministerului educaţiei naţionale că nu am fi suficient pregătiţi pentru misiunea noastră. Respingem cu toată energia această acuzaţie. După publicarea rezultatului ultimelor examene chiar opinia publică s'a alarmat, întrebându-se dacă viitorul copiilor este încredinţat în mâini competente. Asociaţia a apărat demn onoarea învăţătorilor şi a arătat că acest rezultat nu poate fi real deoarece într'unele judeţe au căzut 80%, iar în altele au trecut 80%, dintre candidaţi. Ori, este inadmisibil ca învăţătorii dintr'o regiune să fie mai bine pregătiţi decât învăţătorii din celelalte regiuni. Vinovată este concepţia biurocratică de care în această chestiune se lasă călăuzit ministerul educaţiunii naţionale — nu se ia în considerare activitatea învăţătorului desfăşurată în cei trei ani.

Concepţia legii este greşită. Comisiile sunt alcătuite numai pentru avantajele pe care le au membrii lor. Astfel se întâmplă că unii din aceştia iau din punga învăţătorilor onorarii de 40.000 lei şi sunt inspectori la minister cari figurând la diferite comisii încasează anual câte 3--400.0000 lei. Trebuie să se renunţe la obiceiul de a pune pe inspectori preşedinţi de comisii şi să se elimine obiceiul de a trimite învăţători protejaţi de diferiţi oameni politici la comisii din alte judeţe. Nu este admis ca învăţătorii să fie examinaţi de

alte persoane decât acelea cari cunosc condiţiunile locale. Subiectele ce s'au dat candidaţilor la ultimele examene sunt cu totul nepotrivite; - ar trebui ca învăţătorul candidat să fie întrebat asupra chestiunilor care lasă să se bănuiască modul cum el gândeşte, vorbeşte şi sintetizează. D. ministru Angelescu a relevat odată cu sinceritatea care îl caracterizează şi pentru care îi suntem recunoscători, că un candidat a fost obligat să analizeze „Mioriţa" din punct de vedere estetic. Trebuie abandonat sistemul lucrărilor eliminatorii. Comisia să stea de vorbă cu candidaţii asupra chestiunilor actuale. Nimeni nu poate să susţină serios principiul eliminatoriului atunci când se ştie că bunăoară la Bucureşti opt sute de teze au fost corectate de o singură persoană într'o singură zi. D-sa cere să se ţină seamă de lucrul principal: Activitatea socială a învăţătorului, singura care are valoare. De ce este obligat învăţătorul să facă premilitărie, străjerie, cooperaţie dacă cunoştinţele obişnuite în aceste direcţiuni nu contează de loc la examen? Trebue să protestăm împotriva amestecului politicianismului primejdios şi murdar în chestiunile şcolare; să se termine odată cu intervenţionismul politicianilor la examenele învăţătoreşti. Nu noi suntem vinovaţi ci aceste concepţii greşite trebuesc făcute vinovate pentru rezultatul dezastruos al examenelor ce s'au dat în ultimii ani. Pregătirea şi examenul de capacitate trebue să fie serioasă şi atunci nu mai avem nevoe de examenul de definitivare. Dacă însă statul ar fi de părere că acest examen este de menţinut, trebue să fim ascultaţi şi noi, iar examenul să se dea în baza activităţii extraşcolare eliminându-se impedimentele şicanatorii la admiterea candidaţilor; cerem deci ca consiliile de examinare să fie alcătuite din profesori de şcoală normală din regiunile respective, cari cunosc mai bine ce trebue să ştie învăţătorul din regiune. Nu cerem ca examenele să fie gratuite, doar munca intelectuală trebue să fie plătită; dar dacă statul ne impune examenul de definitivare, obligatoriu, să suporte şi cheltuielile acestea. Statul nu are nevoie de doctrinari în fruntea satelor ci de elemente active, creatoare şi transformatoare de suflete. In tot cazul cerem ca în viitor la toate comisiile de examinare să avem câte un reprezentant

al asociaţiei. Imi dau seama că acest program nu se va putea realiza uşor şi curând; noi însă nu vom înceta lupta. Este o absurditate ca învăţătorul nereuşit la examenul de definitivare să fie dat afară din învăţământ. Cei în drept trebue să privească problema şi din punct de vedere social, căci statul nu are nevoie de nemulţumiţi, de revoltaţi şi de elemente de dezordine. Atâta timp cât sunt 6.000 de învăţători fără post, întâi trebue să fie plasaţi aceştia şi după aceea ne putem gândi la academie pedagogică, la cursuri de specialitate şi alte perfecţionări necesare, dar care nu sunt atât de urgente ca ridicarea salariului şi plasarea învăţătorilor fără posturi".

* * *

Se formează apoi o comisiune din d-nii Ştefan Radu (Bihor), Paul Jumană (Banat), Ioan Marcu (Bucovina), Coman (Muntenia), Sfetea (Basarabia), Florea Rădulescu (Oltenia), Vieresc u (Moldova) şi Puşcariu (Dobrogea), care urmează să sintetizeze discuţiunile avute şi să redacteze un memoriu.

Problema comitetelor şcolare

Congresul ia în desbatere apoi a doua problemă, şi anume problema comitetelor şcolare.

D. Ştefan Radu (Bihor), spune că din desbaterile asociaţiilor judeţene, se desprind următoarele deziderate:

1. Modificarea neîntârziată a decretului lege pentru organizarea comitetelor şcolare din 1920, fiind cu totul nepotrivit împrejurărilor de acum;

2. Menţinerea instituţiei comitetelor şcolare, instituţie care s'a dovedit utilă pentru stimularea iniţiativei particulare. Comitetul să administreze următoarele venituri:

a) Cota de 14 la sută, mărită la 20 la sută şi socotită din toate veniturile comunale ordinare şi extraordinare. Această cotă să se perceapă odată cu impozitele statului prin organele fiscale şi să se centralizeze la comitetul şcolar judeţean, care o va repartiza în mod echitabil şcolilor din judeţ. In comisiunea care va face această repartizare să fie numit şi preşedintele asociaţiei învăţătorilor din judeţ. Această cotă se va repartiza numai la şcolile primare de stat.

b) Cota de 1/3 din venitul cârciumilor să se majoreze la 1/2.

c) O cotă de 1 la sută din beneficiul întreprinderilor comerciale şi industriale.

d) Venitul terenurilor de cultură cu care să fie împroprietărite toate şcolile.

e) O cotă de 1 la sută din unele donaţiuni făcute de către instituţii ori persoane particulare.

f) Cota parte din venitul unui timbru cultural, ce ar urma să se aplice pe toate actele în legătură cu şcoala şi învăţământul.

g) Subvenţii dela stat şi dela judeţ.

h) Ajutoare sau donaţii dela particulari.

3. Actele de gestiune ale şcoalei să fie scutite de timbru.

4. Comitetul şcolar care trebue să funcţioneze lângă fiecare şcoală de stat să fie format din directorul de şcoală, care să fie preşedintele de drept, doi învăţători aleşi, din care unul să fie secretarul comitetului, perceptorul fiscal, casier al comitetului, doi părinţi de copii în vârstă de şcoală, desemnaţi de consiliul învăţătorilor şcoalei.

5. Comitetul şcolar judeţean să fie prezidat de un învăţător detaşat dela post.

In delegaţia permanentă a comitetului şcolar judeţean, preşedintele asociaţiei învăţătorilor din judeţ să fie membru de drept.

Personalul administrativ al comitetului şcolar judeţean să fie format din învăţătorii detaşaţi dela post.

Statul să acorde anual o subvenţie comitetului şcolar judeţean pentru ajutorarea comitetelor şcolare.

Şcoala primară să fie totdeauna pusă în fruntea tuturor preocupărilor administraţiei comunale.

Situaţia materială a învăţătorilor

Salariul iniţial al învăţătorului nu mai poate rămâne ca până acum de batjocură, adică 2.200 lei lunar.

Invăţătorul trebuie să înceapă cu un salariu de 4 000 lei lunar, socotit ca minimum de existenţă.

Inaintările în grad şi gradaţiile să se facă automat, cu plata salariului respectiv.

Integrarea învăţătorilor în salariul cuvenit după legea de armonizare a salariului din 1927.

Ridicarea celor două curbe de sacrificiu.

Unificarea salariilor învăţătorilor rurali şi urbani.

Gradaţia militară să se acorde tuturor învăţătorilor, iar învăţătorilor începători să li se acorde o primă de instalare.

Să se plătească de stat suplinitorul învăţătorului pe timpul concediului de boală.

Pensionarea învăţătorilor să se facă la 30 de ani de serviciu.

Să se desfiinţeze taxele ce se percep dela învăţători la examenele de definitivat.

Să se acorde învăţătorilor trei călătorii gratis pe c. f. r şi S. M. R.

Copiii de învăţători să fie scutiţi de plata taxelor şcolare la şcolile secundare.

Să se majoreze ajutorul familiar.

Să se dea învăţătorilor asistenţă medicală.

Învăţătorilor cari activează în pregătirea premilitară să li se acorde reducerea de 75 la sută pe c. f. r.

Să li se plătească o indemnizaţie învăţătorilor cari se deplasează şi sporul prevăzut de articolul 158.

Sechestrele puse pe salariile învăţătorilor să nu treacă peste o cincime din salariul de bază.

Situaţia morală

Situaţia morală a învăţătorului este pusă în funcţiune de pregătirea ce i-o dă şcoala normală, de faptul dacă primeşte post mai curând sau mai târziu, după terminarea şcoalei normale, şi de felul cum este privit la examenele ce este obligat după lege să le depună, precum şi de salariul şi concursul ce primeşte din partea factorilor de răspundere. Cea mai gravă repercusiune asupra moralului învăţătorului o are însă menţinerea lui într'o neglijabilă mizerie de ordin material care îi taie avântul, îi secătuieşte puterea de muncă şi îl scoate din luptă mult mai de vreme decât ar trebui, ne-

reuşind de cele mai multe ori să ajungă să-şi îndeplinească misiunea pentru care este chemat.

La discuţia asupra acestor chestiuni au participat d-nii Constantinescu-Bordeni (Prahova), Ion Vasiliu (Iaşi), secretar general Tacu Avădanei (Iaşi), Cristea (Arad), Mihalcea (Dorohoi), Moţica (Bihor), Mateescu (Câmpina), Ion Mangra (Oradea), Humă (Tecuci), Carpeşteanu, Cristescu (Buzău), Ioau Lescoluic (Hotin), Isopescu (Baia), Ciurdea (Ciuc), Boiuciuc (Cernăuţi), Mihalciuc (Botoşani), etc.

D. V. Ţoni dă apoi toate lămuririle arătând demersurile făcute pe lângă ministerul educaţiei naţionale pentru îmbunătăţirea situaţiei morale şi materiale a învăţătorilor. D-sa a promis congresiştilor că cel mai târziu până la 31 Octombrie, curba de sacrificiu asupra salariului va fi suprimată. Statul trebuie să procedeze imediat la armonizarea salariilor pentrucă în situaţia de astăzi învăţătorii nu mai pot să trăiască.

In ceeace priveşte respectarea articolului 158, el va fi respectat în întregime plătindu-se sporul la salariu de 50 la sută.

Pentru constituirea dezideratelor, s'a instituit următoarea comisiune formată din d-nii Niculiu (Iaşi), Marcu, Lescoliuc, Chiaşna, Cristea (Arad).

Timpul fiind înaintat, d. Ţoni declară că dreptul învăţătorilor de a fi aleşi în consiliile judeţene şi comunale nu va fi ştirbit. In acest scop, Asociaţia generală a învăţătorilor se va adresa direct d-lui prim ministru Tătărescu.

Transferările.

O altă problemă importantă a fost aceea a transferărilor.

In legătură cu aceasta, d. Ţoni a spus că va continua acţiunea începută pentru ca să primeze interesele familiare şi nici de cum notarea la inspecţii, cum s'a făcut până acum.

Congresul a luat sfârşit la ora 2 d. a.

Adunarea generală a Asociaţiei

După amiază, la ora 4, a fost în sala festivă a primăriei, adunarea generală a Asociaţiei, tot sub preşedinţia d-lui Ţoni.

Adunarea generală a ascultat şi aprobat raportul comi-

tetului central, al casierului, al comisiei cenzorilor şi a dat cuvenita descărcare conducerii cu privire la gestiunea anului trecut. Apoi a votat bugetul asociaţiei pe anul 1937 | 938, care se cifrează la suma de 2 milioane lei.

S'a hotărît totodată modificarea articolelor 6, 7, 8, 10, 11, 12, 15, 16, 19, 32, 37, 40, 42 şi 50 din statutele asociaţiei, cari nu mai corespund noilor condiţiuni în care ea funcţionează.

La intervenţiile mai multor membri, d. Ţoni a promis că rapoartele şi dezideratele ce se vor desbate în viitorul congres se vor trimite asociaţiilor judeţene cu cel puţin o lună înainte, pentru ca delegaţii să vină la congres cu depline puteri pentru votarea lor.

Se hotărăşte ca viitorul congres să se ţină în prima jumătate a lunii Septembrie a anului 1938, la Constanţa, de unde se va face o excursie la Constantinopol.

D. Ţoni a desmiţit versiunea că la congresul de pedagogie şi de învăţământ primar, care s'a ţinut cu câteva luni în urmă la Paris, cu participarea a vre-o 40 de state şi cu trei mii congresişti, în frunte cu trei membri ai guvernului francez, la care România a fost reprezentată prin d-nii prof. Gusti şi Ghidionescu, s'ar fi făcut declaraţii cari ar atinge onoarea şi demnitatea neamului românesc.

D. Ciocalteu (Prahova) propune adunării generale ca drept recunoştinţă pentru râvna şi munca pe care d. Ţoni a depus-o pentru ameliorarea situaţiei învăţătorilor, ca d-sa să fie ales preşedinte pe viaţă. Adunarea generală admite propunerea cu aplauze.

In sfârşit, la propunere d-lui Antohi (Bacău), se hotărăşte să se intervină pe lângă ministerul agriculturii şi domeniilor ca la şcolile de agricultură ce se vor înfiinţa pe lângă şcolile primare să fie admişi şi învăţătorii fără posturi.

Adunarea generală a luat apoi sfârşit.

* * *

A doua zi, 68 învăţători congresişti au făcut o excursie în Cehoslovacia, fiind conduşi de un coleg ceh, şi au vizitat principalele oraşe ale aliatei noastre.

Al. Mateevici

Ca să ne putem da seamă şi aprecia la adevărata ei valoare personalitatea lui Al. Mateevici, trebue să ne întoarcem cu privirea asupra trecutului Basarabiei din punct de vedere istoric, al oamenilor şi culturei.

Faptele şi evenimentele sunt prinse în date şi însemnări, însă sbuciumul sufletelor rămâne închis şi necunoscut. Pentru aceasta am să mă opresc puţin asupra acestui suflet, care vibrează cu durere şi scoate lacrimi în tăcere atunci când vitregia împrejurărilor nu-i dau posibilitatea să strige.

Dintre provinciile răpite de la sânul mamei, cea mai puţin care a stat sub jug străin a fost Basarabia şi cu toate acestea a suferit mai mult. Suferinţa materială la un popor obişnuit cu durerile de veacuri şi veacuri, nu poate influenţa, nu poate slăbi, ci întăreşte; pe când durerile de suflet au o influenţă covârşitoare şi ia comunicativitatea.

Trecută sub jugul rusesc, Basarabia n'a avut oameni care să lupte şi să-i apere interesele. Au fost poate câţiva boieri mai simţitori şi patrioţi, însă în minoritate, s'au închis în căsuţa sufletului lor cu durere şi-au tăcut. Ştim influenţa domniilor fanariote asupra boierilor ţării. Rar dacă se retrăgea câte unul, doi, răsleţi – să moară cu durerea pe buze. Boierii Basarabiei, din influenţa greacă au trecut sub influenţa rusă şi cei cărora le plăceau anumite influenţe, – indiferent din ce considerente — se lepădau de poporul „moldovan cap de bou", şi din pricina acestui calificativ, mândrii răzeşi şi mazâli, s'au închis şi ei în găoacea lor suferind mult.

Au suferit mult şi neavând mijloace de a comunica între ei fraţii de acelaşi sânge, pentrucă n'avea cine procura aceste mijloace — boierii mai târziu înstrăinându-se aproape cu toţii Dacă erau puţinii patrioţi ce puteau face?... In şcoli limba rusă, în biserică, limba rusă, peste tot limba rusă;... şi cine nu ştia limba rusă, avea calificativul de mai sus. Cine era să lupte împotriva acestei limbi şi asupritorilor, când cei care căutau să ridice capul trebuiau să fugă peste Prut?? Scriitorii noştri se duceau la altarul limbei mame să se închine lăsând poporul provinciei lor în părăsire; aşa a fost Donici, Hajdeu, etc.

Iată că tocmai la 1888. în ziua de 16 Martie, la Căinari în jud. Tighina se naşte acela care trebuia să cânte limba noastră închisă în suflet, ţesută cu frunza codrului, cu iarba câmpului cu spicul de grâu şi cu brazda neagră a pământului nostru, Al. Mateevici. A făcut seminarul la Chişinău unde termină cu premiul întâi şi se duce mai departe să urmeze Academia Teologică din Kiev. Acolo a cunoscut pe Gr. M. Ionescu, pe S. Murafa, pe Al. Ciugureanu, Şt. Ciobanu ş. a. cu care a fost până la moarte în strânse legături de prietenie, luptând cu ei pe tărâmul cultural şi politic.

La Chiev a luat parte activă la mişcarea naţională a studenţilor moldoveni şi fondează societatea „Deşteptarea", Mai târziu a fost numit profesor de limba greacă şi pastorală la seminarul superior din Chişinău. Insă visul lui era publicistica şi a colaborat mult la „Cuvântul Moldovenesc". Cariera lui didactică a fost scurtă, căci odată cu

izbucnirea războiului mondial, este preot militar pe frontul Galiţian şi de aici pe frontul românesc de la Mărăşeşti, unde se inspiră din zilele acelea de groază şi apoi de glorie. Limba românească a învăţat-o singur acasă din revista „Albina" pe care tatăl său o primea de peste Prut. A învăţat întâi să citească alfabetul latin şi numai pe urmă să scrie. La Mărăşeşti însă a avut prilejul de a veni în contact cu literatura şi oamenii scrisului românesc. Aici l-a cunoscut pe N. Crainic, care-l vedea adesea răsfoind vrafuri de cărţi româneşti; şi tot la Mărăşeşti se inspiră ca să ne dea nemuritoarea „Limba Noastră", pe care o citeşte la congresul învăţătorilor din 1917, luna Maiu. A fost numit să ţină cursuri de limba şi literatura română, însă din cauza tifosului care l'a prins pe front, moare la 13 August 1917, în vârstă de 29 de ani. Dacă Mateevici ar fi avut posibilitatea unei culturi româneşti, dacă ar fi cunoscut limba mamei, aşa cum toţi poeţii noştri au avut posibilitatea, atunci datorită sufletului său sensibil, adevărat suflet de poet, cu simţiri largi şi desinteresat de persoana lui, poate că afară de versul cu sonoritate dulce, ne-ar fi dat şi opere de gândire ca un Eminescu. Dar dacă nu le-a avut nefiind o tradiţie în limba poporului basarabean, el totuşi se ridică mult superior lui Coşbuc şi Sion. Se ridică mai presus de toţi care au avut darul poeziei prin simţire, prin cea mai mare simţire care poate să isvorască dintr'un suflet de poet. El a trăit durerea în care era închis poporul pe care l vedea suferind,

In pragul morţii, el vedea visul său împlinit, că în curând se vor uni fraţii într'un singur mănunchi, cum cânta :

„Eu cânt căci văd că ele vin
Acele zile de senin"...

Prin unirea visată de veacuri, el vedea că va pieri, durerea veşnică a ţării, durerea poporului din Basarabia, care deposedat de limba lui, de pământul lăsat din strămoşi, acum când era să se facă unirea, el auzea cum plugarii în zori cântau:

„Nu doine de amor, — de dor, —
Înviorarea ţării lor".

Acestea, le scrisese, odată cu epoca redeşteptării naţionalităţilor din imperiul rus. A mai cântat odată cu această epocă care l-a influenţat mult 1905—1906, şi poeziile „Cântecul zorilor", „Ţara" etc.

In opera lui, Mateevici a fost influenţat de Eminescu; de asta poeziile lui, dacă totuşi nu sunt destul de reuşite neavând un vocabular bogat, au acea dulce sonoritate, acea măsură şi ritm, cum sunt poeziile lui Eminescu. Se vede aceasta din poezia „Frunza nucului".

Din poezia lui isvorăşte naţionalismul, din pricina necazurilor subjugării.

„Eu cânt pe acei ce pân'acum
Fără cărare fără drum,
In noapte rătăciţi au stat,
Nădejdea însă n'au lăsat".

Adică nădejdea, că va veni odată şi ziua cea mare a desrobirei.

Şi nu cu puţine riscuri, putea el să scrie poeziile sale, fiind urmărit de ruşi şi suspectat de aproape. Se ridica cu o ura neîmpăcată, împotriva boierilor venetici, — fiindcă boieri moldoveni, rămăsese doar câte unul, doi pe care-i strigă în poezia „Ţara" şi aceasta o făcea, pentrucă nu putea să se revolte împotriva stăpânirei ruse. S'ar ridica unii să spună că Mateevici ar fi fost socialist, însă dacă căutăm bine, el n'a putut fi, pentru că era întâi naţionalist şi revolta şi-o striga contra boerilor

venetici, care au sărăcit poporul, luându-i pământul și făcându-l rob.

„Fiii pământenii tăi
Au luptat ca niște lei
Au vărsat ei mări de sânge
Ca să poată jugul frânge"...
Iar mai departe:
Au dat jos jugul turcesc
Acum ducelcel boieresc".

Dar el vede realizarea visului lui și visul românismului din răsărit prin alegerea unui Prooroc, care să-i ducă la izbândă,..

„Iar el va ști să vă îndrume
Acolo unde va zări
C'a voastră stea va răsări".

— care să ridice steagul Basarabiei și s'o ducă la alipire.

Mult s'a frământat sufletul său; s'a adus chiar pe sine jertfă mergând pe front. Dar în pragul morții, când a văzut că se găsesc unii care se tem că în limba noastră nu se poate de înviață ceva, că-i mică și câte alte obiecțiuni, atunci, poate c'așa a vrut providența, revoltat până la culme că tot ce vroia să clădească se poate nărui, a cântat această limbă, a cântat-o așa de frumos, că n'avem cuvinte să ne exprimăm admirând-o. El singur n'o cunoștea destul de bine, dar încrederea în dulceața ei, cu sclipiri de geniu a dat capo-d'opera, care nemuritoare va rămâne atâta cât va fi graiu românesc pe pământ.

Strângeți piatra lucitoare,
Ce din soare se aprinde,
Și-ți avea în revărsare
Un potop nou de cuvinte.

A iubit norodul asuprit, a iubit țara, a iubit limba dându-ne opere nemuritoare; pentru Basarabeni și țară,—locul lui este alături de Eminescu.

M. C.

CARTI REVISTE

Istoria pedagogiei

Caracterizarea secol. XIX din punct de vedere cultural

Privire generală: *Revoluţia franceză aduce mari schimbări politice, sociale şi naţionale. In politică: drepturi egale pentru toţi cetăţenii. In ordinea socială: desfiinţarea privilegiilor. In ord. naţională: creerea de state naţionale, în legătură cu războiul contra lui Napoleon. Acestea influenţează şi cultura. In literatură se produc curente noi. Romantismul şi realismul alături de clasicism. In şt. realiste: fizica chimia şi biologia fac progrese mari. In şt. umaniste: psihologia, sociologia, şt. economice iau un avânt mare. Filosofia coordonează ştiinţele.*

Educaţie: *Ia naştere curentul luminării poporului. Educaţia de stat, obligativitatea şi gratuitatea învăţământului, şcoli normale şi profesionale, Iubirea şcolilor de cultură generală. Imbunătăţirea metodelor. Falstoismul-reacţiune împotriva materialismului. Deci: desvoltarea educaţiei teoretice şi practice.*

Pedagogi şi filosofi ai timpului.

1. **Pestalozzi**, *1746 - 1827. Ridicarea poporului din mizeria morală şi materială prin educaţie. Crede în puterea educaţiei. Să cunoaştem natura şi evoluţia omului. Educaţia conform legilor naturii omeneşti prin iubire şi credinţă. Imbunătăţirea stării materiale şi morale a familiei pentru a putea face educaţie. Educaţie armonică.*

Educaţia fizică: *alimentaţie simplă dar substanţială, jocuri, excursii şi muncă manuală în atelier şi câmp.*

Educaţia intelectuală: *scop formal şi material prin cultură generală apoi profesională.*

Invăţământ. *Intuiţia asupra formei şi numărului lucrurilor. Intâi însuşirile generale apoi speciale şi în sfârşit cele individuale (deductiv).*

Intuiţie prin toate simţurile în legătură cu activitatea.

Fazele lecţiunii: *Perceperea izolată a elementelor; însuşirea lor în serii (noţiuni); recapitulare; asociere cu cunoştinţi vechi.*

Educaţia morală: *Intuirea iubirei şi credinţei în familie; exercitarea moralităţii până la formarea deprinderilor din care va izvorâ deprinderea.*

Factorii educaţiei: *familia şi şcoala. A fost mai mult practician devotat. Nu aduce idei noi.*

Scrieri: Leonard şi Ghertruda, etc.

2. **Friedrich Fraebel** *1782—1851. Blanckerberg, Marienhal. Familia are rol covârşitor în educaţie. Psihologia copilului se deosebeşte de a adultului. Familia, în general, nu-şi poate îndeplini rolul educativ. Educaţia trebue făcută în grădini de copii ca pregătire pentru şcoală prin desvoltarea simţurilor, acti-*

Sintetizare

vitatea fizică și sufletească.

Scopul educației în grădinile de copii : *cunoștințe clare prin intuiție, despre lucruri și despre sine, unirea cu D-zeu prin religie și moralitate. Desvoltarea inițiativei personale și încrederea în sine.*

Mijloc suprem : *jocuri cu corpuri (daruri) : până la 3 ani mingi colorate, 3—5 ani 6 bile culori diferite; sfera; cilindrul, cubul simplu și compus, prisma. Lucrări de formă, bețișoare și boabe, hârtie, modelaj. Activitatea în grădină. Principiile lui au fost aplicate în toată lumea.*

3. **Iohann Fr. Herbart** *1776 — 1841. Profesor Universitar Königsberg. Educația n'are putere absolută. Se sprijină pe etică (scop) spihologie (mijloc),*

Scopul educației *: caracterul moral.*

Mijloace. *Invățământul și disciplina. Educația are trei aspecte : guvernare, învățământ, moralizare.*

Guvernarea *se face prin : ocupații, supraveghere, pedepse, autoritate, iubire.* Invățământul *se face prin interes multilateral din care rezultă „atenția aperceptivă.* Mersul învățământului: *experiența copilului, descrierea, analiză, sinteză.*

Trepte formale : moralizare prin deprindere

Educația morală *: (copilul ferit de rele) Regule de bună purtare. Stare de liniște și seninătate, în conformitate cu legile morale. Avertizarea la timp.*

Educația fizică : *o recunoaște ca importantă dar nu se ocupă de ea. Este întemeietorul pedagogiei științifice și al învățământului sistematic și metodic prin treptele formale. A sistematizat ideile înaintașilor săi. Greșește înțelegând educația numai mecanicistă nu organică, socotind învățătorul singurul mijloc al educației și considerând pe copil ca om în miniatură nu în devenire A creat școala herbartiană cu urmași strălucifi ca: Ziler, Stoy și în special Rein. A scris, „Pedagogia general "*

4. **Fridrich Adolf Diesterweg** *1790, 1866. Mörs, Berlin. Director al seminarului pedagogic Mörs: dir. șc. normale Berlin și la școala pentru orbi, El cere Ed. conform naturii. Respectarea individualității copilului. Educație și cultură potrivit cu spiritul vremii. Invățământ educativ.*

Scopul educației: *trezirea și desvoltarea activității personale pentru adevăr, bine și frumos.*

Mijloace: *Invățătorul, exemplu, disciplina. Prețuește științele realiste mai mult ca pe cele umaniste.*

Materia de învățământ să fie gradată cu puterea elevului. Cere ca învățătorul să aibă cultură pedagogică pentru a putea face învățământ interesant și clar.

In educația morală *cere religie interconfesională, cultură pentru popor. Este mare didactician cu idei care au rămas actuale.*

A scris: *„Foile Renane" și Povățuitor pentru învățătorii germani.*

5. **Herbart Spencer (Anglia)** *1820 — 1903. filosof, sociolog, economist, pedagog. A scris, despre educație intelectuală morală și fizică.* Concepție filosofică : *Evoluția e legea universului. Adaptarea la mediu e legea vieții. Utilitarismul e legea faptelor omenești.*

Scopul educației: *Pregătirea pentru voința completă; pentru conservarea ndividului și a speciei, activitate pentru existența proprie și a familiei, pentru ordinea socială și politică, pentru satisfacerea plăcerilor.*

Educația intelectuală: *este în legătură cu instituțiile religioase, sociale. politice morale și economice ale timpului.*

Metoda: *cultivarea simțurilor prin observație, studiul plăcut conform evoluției mintale. Inductiv: dela cunoscut la cunoscut; simplu la compus, concret la*

abstract; empiric la rațional. Desvoltarea spontaneității.

Educația morală: ***e grea din cauza nepregătirei părinților: cusururi moștenite și mediul stricat. Cere întâi o reformă a moravurilor. Idealul educației morale este ființa care se poate conduce singură. Partizan al pedepselor naturale.***

Porunci puține. Răbdare și pricepere.

Educația fizică: ***prin hrană și îmbrăcăminte; jocuri și gimnastică. Nu atinge decât laturile generale din problema educației.***

Gh. P. Bulat
Bălți — Lăpușna

—

Gr. Tăușan *Orientări filozofice, Editura Alcalay — București.* — D. Gr. Tăușan e ziarist de înaltă substanță și incisivă pătrundere a realității, dincolo de obișnuita generală apreciere a numărului uman. Dar ziaristul Petronius este și un aristocrat al cugetării, un filozof chinuit de probleme și deslușiri.

Cine putea pune mai nimerit dilema: *Cotidian și Etern*, într'un volum anterior de esseuri, decât ziaristul și filozoful Gr. Tăușan?

Rob al actualității, ziaristul e judecat sub unghiul cotidianului. Despre munca lui se poate zice: *„Elle a vecu ce que vivent les roses, l'espace du matin"*.

Din contră, scriitorul lucrează ***sub specie aeternitatis***, iluzionându-se, incontinuu, fericit că posteritatea nu-l va da uitării...

Să fie aceasta numai o simplă confesiune pentru justificarea contribuției d-sale spirituale?

Iată *„Orientări filozofice"*, un mănunchi de 12 esseuri și tot atâtea antene prelungite în domeniul metafizicei, moralei sau istoriei cugetării.

De pildă, ***în Contemplație și creație***, autorul elogiază contemplativitatea creatoare a „leneșilor visători" cari privesc „cu ochii dinăuntru" realitatea sufletească, înfăptuind operele fundamentale ale cmenirii.

Demonul, o nouă față a impulsului spre creație, ***demonul croit din același aluat al răsvrătiților celebri este rămășița de libertate ce s'a scurs ca un residuu pentruca să salveze prin principiul contradicției, imperfecțiunea unei opere ce se voia desăvârșită***, iar din punct de vedere al religiei și metafizicei, este o ***forță de echilibru în mecanica cosmosului.***

Care-i raportul dintre halucinații, percepție și adevăr? Il aflăm în alt esseu, care încearcă să reabiliteze caracterul fantomatic al vieții spirituale: ***în loc de a zice că halucinația este percepția exterioară falsă, e mai bine a zice că însăși percepția exterioară este o halucinație adevărată.***

Intre altar și metafizică, deși există bariera exclusivă a reflexiunii logice, totuși preocupările lor converg în un unic focar: Salvarea omului din biologie.

Stilul esseului, alături de fond, e revelator: ***A gândi este chiar mai mult decât a descoperi. Și a nu crede fără a cerceta, este o nobilă atitudine în care omul sfidează Olimpul.*** Și mai departe: ***Gândirea liberă e un ferment. Ea poate construi. Dar poate și distruge formele anchilozate ale vieții.***

Adaptare și cultură e o palmă aplicată civilizației noastre de formă fără fond, prezentându-ni-se ca remediu ***'conștiința morală.***

In articolul ***Cultul forței*** se face comparație între morala nietzscheiană și cea creștină, stăruindu-se asupra învingerii animalului din noi prin ***bunătate:*** „voința suverană a puternicului ce iartă ajută și moare".

Dar capitolele cele mai interesante din *„Orientări filozofice"* sunt cele ce năzuesc a închega o monografie filozofică: ***Viața lui Baruch Spinoza, Filozofia***

lui Platon şi Filozofia lui Horaţiu. In deosebi, în ultimul se fac, sub formă de paralelă, şi unele constatări pentru atmosfera socială de astăzi.

Şi, se întreabă dl. Gr. Tăuşan, dacă în viaţa înfrigurată de acum, „fericirea simplă" — *vivitur parvo bene* — propovăduită de prietenul lui Vergilius, Mecena şi Augustus, n'ar obloji o rană accentuată diapazonul unei civilizaţii larg deschise pe calea furtunilor spre necunoscut.

Lectura substanţialului volum de *„Orientări filozofice"* nu produce osândă, ci una dintre cele mai odihnitoare stări de suflet.

Ion Bădărău

Originea socială a filosofiei lui Auguste Comte, 223 p. de Alexandru Claudian, ed. Fundaţia pentru literatură şi artă „Regele Carol II", Bucureşti, 1936. — O carte menită să pună într'o lumină clară geneza filosofiei pozitiviste a lui Auguste Comte, filosofie care — arată d. Alexandru Claudian — nu-şi poate găsi isvorul decât în configuraţia socială şi politică a Restauraţiei franceze dela începutul sec. XIX. Intr'adevăr, filosofia comtiană, influenţată de gândirea liberalistă a enciclopediştilor din sec. XVIII, îşi găseşte motivul apariţiei şi deplinei conturări în momentul dominării regimului autoritar francez dela începutul sec. trei cut. In acest moment puterea clericală şi politica „retrogradă a Regelui Carol X" punea într'o inferioritate sfidătoare pe intelectualii, cari nu aparţineau clerului sau nobililor, excluzându-i prin mijloace brutale, dela conducerea vieţii de stat.

Faptul acesta a provocat reacţiunea tuturor intelectualilor, cari nu înţelegeau să suporte supremaţia tiranică a clerului şi a nobililor. Incât, *„în lumea nemulţumiţilor celor cu titluri şi cunoştinţe, în cercul social al intelectualilor desadoptaţi socialmente, trebuie căutat substratul social-psihologic al unei filosofii care vrea înlocuirea întregului edificiu intelectual şi politic al societăţii prezente — cu domnia intelectualilor"*, lucru pe care îl cereau şi saint-simonienii.

Ca satelit şi urmaş al lui Saint-Simon, A. Comte are următoarele puncte comune cu orientarea saint-simonienistă, puncte care se opun evident practicii absolutiste dela începutul sec. XIX francez.

1. „Primatul ştiinţei în societate înlocuitor al primatului religiei şi tinzând să se prezinte în forme asemănătoare acestuia; 2. comprehensiunea şi obiectivitatea faţă de instituţiile trecutului. 3. preocuparea de înălţărea socială, prin mijloace paşnice, a clasei muncitoreşti".

Cu alte cuvinte, atât A. Comte cât şi saint-simonienii, preconizează un stat condus de „savanţi" după datele ştiinţei, care trebuie să fie împărtăşită celor mulţi sub forma deghizată de dogmă religioasă.

Trecutul trebuie privit cu obiectivitatea omului de ştiinţă, deoarece el arată că toate instituţiile sociale au fost create sub auspiciile unei necesităţi istorice. Apoi, civilizaţia trece în drumul său evolutiv prin trei faze, ultima fiind triumful spiritului pozitivist în orientarea şi conducerea popoarelor. Societatea, în lumina pozitivismului comtean, va fi înălţată pe principiul deplinei înţelegeri — departe de orice violenţă.

In gândirea lui A. Comte, momentul care i-a fixat definitiv drumul pe care l-a urmat, este desemnat de „licenţierea" şcoalei politehnice din Paris, al cărei elev era, „licenţiere" care — pentru A. Comte-Enfantini şi alţii — echivalează cu începutul unei vieţi libere dea-dreptul premature, Dezorientat şi exclus din posibilitatea unei colaborări în forul de conducere al statului, tânărul pozitivist îşi îndreaptă pri-

virile către trecut de unde scoate „prima schemă a unei sociologii. Iar din orgolioasa dorinţă ca „ştiinţa să guverneze societatea" a rezultat întreaga concepţie pozitivistă".

A. Comte opune „instrumentului de dominaţie spirituală a clerului Restauraţiei", care „era doctrina catolică, ***instrumentul spiritual menit să-i asigure ascendentul social : cultura ştiinţifică***". (Subliniat de noi). El substituie „culturii teologice" şi supremaţiei clericale, speranţele de dominaţie spirituală ale culturii „pozitive". ***Şi, atunci, miezul „legii celor trei stări", provine, fără îndoială, din negarea de către intelectualii mici — burghezi, cu cultură ştiinţifică, cu educaţia liberală cu mari aspiraţii sociale nesatisfăcute, a priorităţii sociale solicitată de cler în epoca Restauraţiei***". In felul acesta, legea celor trei stări - teologică, metafizică, pozitivă — ale evoluţiei istorice a omenirii, lege în care se încadrează, în mic, şi evoluţia spirituală a fiecărui individ în parte, pe care A. Comte o pune la baza „Fizicei sociale" îşi găseşte o legătură strânsă până la indisolubil cu frământările sociale din timpul Restauraţiei.

Impărţind drumul evolutiv al omenirii în trei stadii succesive şi strâns legate cauzal între ele, A. Comte arată în **Cours de la philosophie positive**, că ***stadiul teologic*** este reprezentat, în ordine politică de „doctrina regilor", ***faza metafizică*** este reprezentată în acelaşi ordine de „doctrina popoarelor", iar ultima fază, cea ***pozitivă***, va fi reprezentată, în viaţa istorică şi socială, prin supremaţia ştiinţifică. (Sublinierile sunt ale noastre).

Vorbind, în ultimul capitol al cărţii sale despre „Origina socială a relativismului lui A. Comte", d. A. Claudian arată că acest relativism „la origine istoric şi politic este înfrângerea în sufletul lui a vechei adeziuni la principiile Revoluţiei franceze ; smulgerea lui (şi împreună cu el, a unei numeroase categorii de nemulţumiţi) din mrejele politicei liberale ; refugiul în contemplarea senină a evoluţiei necesare a societăţii".

Intr'o înlănţuire tot aşa de strânsă sunt discutate şi influenţele care şi-au dat, într'o măsură mai mare sau mai mică, contribuţia lor la direcţionarea spiritului pozitivist al lui A. Comte.

Incât, cartea d-lui Alexandru Claudian, scrisă într'un stil logic, sobru şi clar şi documentată de un bogat material în legătură cu problema tratată, însemnează un pas mare înainte pe tărâmul literaturii noastre filosofice. Iar citirea ei se impune oricărui intelectual dornic de noi orizonturi spirituale.

Vasile I. Chicu

Gh. Carp. *Desemnul ca mijloc de exprimare* — Constanţa. Tipografia „Albina", str Traian No. 18 - 20 1937, 64 pag., preţul 25 lei.

Nu cred să fi citit o altă carte pedagogică scrisă cu atâta convingere ca aceasta

E la îndemâna oricărui să se convingă. Eu, personal, afirm cu toată tăria că această carte e plină de adevăr, limpede şi concisă.

Bine sistematizată ca expunere, scrisă pe înţelesul tuturor, nouă prin principiile referitoare la importanţa desemnului în viaţa omului, în şcoală şi în orientarea profesională, e de un netăgăduit folos pentru toţi învăţătorii şi profesorii secundari şi de specialitate.

Desemnul privit până acum ca a cincea roată la căruţă, în şcoalele noastre—spune autorul—e Cenuşăreasa din poveste. El însă, trebue considerat ca un mijloc de exprimare, chiar înaintea limbajului. După cum spune însuşi autorul: „Desemnul în şcoală nu

trebue să mai fie considerat numai ca dexteritate sau numai ca artă, ci în primul rând ca mijloc de exprimare, căci pentru educaţie nu putem exclude, nici dext ritatea, nici arta". (pag. 59).

In mod natural ordinea exerciţiilor de exprimare după D-l Carp sunt: mişcările, sunetul vocal, lucrul manual, desemnul, limbajul şi la urmă scrierea.

Potrivit celor expuse de către d-l Prof. Carp Gh.—şcoala trebue să exerciteze cât mai mult această funcţie de exprimare. Şi e mai bine ca copilul să desemneze mult pe caete simple, cu creioane colorate, ori fără, decât pe caete model, care dau copilului totul de-a gata.

Desemnul „e suprema probă a cunoştinţei şi a inteligenţii cum nu poate fi limbajul. E meşteşug, artă şi ştiinţă. El e limbajul preciziunei şi al claritaţii şi acest limbaj nu-i numai naţional, e şi universal. Prin desemn se răspândesc şi supraveţuesc cultura, technica, artele, ştiinţa şi toată gândirea omenească". (pag. 64).

N. O.

B. Blanchard. Arta vorbirei - traducere de P. Muşoiu. Bucureşti. Biblioteca Revistei „Ideea" str. Popa Soare, 6).

O carte care se adresează femeilor, vorbindu-le despre arta de a vorbi în familie, în societate sau în public.

Se scoate în evidenţă că emanciparea femeiei atârnă şi de felul de vorbire a ei.

Cartea e interesantă prin problemele ce desvoltă şi mai cu seamă felul în care priveşte problema femenină.

Deasemenea e interesant faptul că autorul la sfârşitul cărţii, în capitolul „virtuozitatea cuvântului" spune că nu trebue să dojenim cu vorbe prea aspre sau triviale, ele având un anumit răsunet în sufletul tineretului şi apoi deprind tineretul cu asemenea limbaj vulgar ori trivial. Natural, rolul femeiei în vorbirea şi cultivarea unei limbi e deajuns de important.

Pentru aceasta traducerea acestei cărţi e de folos.

Petre V. Ţanţu. Jocuri (colecţie). Editura „Dreptatea" Chişinău. Preţul 20 lei.

Autorul este un învăţător din jud. Lăpuşna, fiul lui Vasile Ţanţu, luptătorul naţionalist pentru Unirea Basarabiei.

Cartea e o colecţie de jocuri şcolare—culese timp de 12 ani de activitate dăscălească a autorului.

La început, câteva pagini, în prefaţă, ni se face istoricul şi teoria jocului. „La început a fost mişcarea",—spune Prof. Gh. Carp. In adevăr jocul e o ocupatie plăcută, care porneşte din însăşi firea copilului şi a omului, în genere.

Pentru aceasta, colecţia de jocuri a d-lui învăţător Petre V. Ţanţu, merită toată atenţia; merită să fie consultată cu folos. Ea împlineşte un gol...

Literatura de pedagogie aplicată—cărţi cu caracter practic—e foarte săracă.

Poate că ar fi fost nemerit să ne dea şi oarecare referinţi biografice asupra fiecărui joc, ştiind că jocurile diferă dela regiune la regiune, dela localitate la localitate.

Totuşi aşa cum este lucrarea (prima) constitue un deosebit merit şi o recomandăm cu toată căldura,

Blestem—poezii de Bogdan Istru. Chişinău 1937.

Semnificativă şi impresionantă este greutatea scriitorului basarabean de a-şi pune aroma sensibilităţii sale pe foi de hârtie spre a fi difuzată spiritului destul

de apatic al publicului prins în exclusivitatea interesului biologic. Totuși, în ciuda acestor intempestive împrejurări, epoca noastră de surdă preocupare a goanei după materie, a scos la iveală, spre cinstita ei caracterizare, o seamă de talente literare, similiu profilate deasupra orizontului artistic-basarabean.

Printre acestea avem de remarcat, fără a ține cont de cele apuse, pe ale: d-lui Vladimir Cavarnali, cu volumul de poezii premiate de Fundațiile Regale; N. F. Costenco, cu volumul de poezii publicate de revista „Viața Basarabiei" și Bogdan Istru, cu volumul de poezii proaspăt ieșit de sub tipar.

D-l Bogdan Istru, în volumul său de poezii, cu titlul simbolic—Blestem—vine să trezească din amorțeală societatea basarabeană, care nu s'a învrednicit, până în prezent, să-și aibă o editură, și-i scutură mădularele țepene din somnolența în care a aruncat-o această răspântie de veac,

„Călătorule, să-ți înfigi plugurile minții
„cu toți dinții,
„în brazdele acestea arse
„și să nu'ntrebi cărei farse,
„veacurilor poclit—
„ești robit".

Accentele de revoltă și de aprigă nemulțumire față de nenorocitele cumpene ale vieții actuale, condiționează dela început, originea pesimismului organic în poezia lui B. Istru.

„Redeșteptat sub coviltirul trist
al ăstor toamne, lângă crucea ta de
sânge, Crist,
mă grămădesc, eu, robul tău,
și te implor înfrigurat, așa, ca pe
un zeu:
să nu mai întăriți
prin toamnele din mine cohorte de
nagâți".

Căutător al unei pârghii, de care vrea să spânzure banalitatea vremelnicului, el, autorul—Blestemului—aruncat pe umerii nevolnici a unei posterități, scursă de vlagă și de energie, așteaptă venirea zorilor ce vor scălda în lumină și vor îneca umbra posomorâtă sub care lumea își poartă păcatele.

„Nu visam nici cântece, nici hore...
Așteptam un tremur lamură
doldora de har și muguri
depe care adevărul, struguri
să-l culeg avar
și să-l urlu iar,
mană vie
lumii, țării, mie".

Strivit sub colții sinistri, de oțel ai banalității zilelor de azi, poetul cântă deznădejdea și dorul și speranța, sunt toate luate din aburul proaspăt al pământului basarabean, răscolit prin muncă aprigă și odată cu el, cu poetul, a cărui bogate imagini rascolesc sensibilitatea, toți acei a căror suferințe nu s'au stins, ci zac în cămărușele sufletului, privesc și așteaptă venirea acelui „tremur lamură" plin de adevăr și dreptate. D. Bogdan Istru este chemarea tainică a visului și a gândului setos de dreptate, iar volumul său de versuri Blestem—este cununa de spini a martiriului, artistic prins într'o poezie nouă și puternică, ca un clopot de aramă. Apariția acestui volum, noi o salutăm, iar volumul îl facem cunoscut publicului ca pe un puternic terapeutic contra indolenței și odată cu această adresăm D-lui B. Istru urarea de... pas înainte pentru cântarea și desăvârșirea artei poetice.

Gr. Adam

Revista de pedagogie. Anul VII. Iunie 1937. Caetul II, abonamentul 240 lei. Cernăuți.

Vrednică revistă de pedagogie care ne face cinste țării întregi.

Bucovina e pe linia tradiției, pe linia dreaptă a înaintașilor.

Este una din cele mai bogate reviste de pedagogie.

In acest caet, reţinem o frumoasă contribuţie la istoria pedagogiei româneşti datorită D-nei Oltea Cudalbu-Slusanschi, referitor la „Opera didactică a Mitropolitului Silvestru Morariu

Apoi, „Educaţia voinţei" de C. Narly, capitol din lucrarea D-sale „Pedagogia generală"; Din metodica limbii române — lectură în şcoală de Grig. Raţiu — după care scopul lecturei în şcoală este şi „acela de a desprinde din opera literară românească caracterul poporului nostru cu însuşirile lui bune sau rele, cu fondul sentimental al neamului nostru cu năzuinţele sale de totdeauna, cu tresăririle de bunătate, cu scăpărările de inteligenţă, cu durerile şi bucuriile sale, cu sufletul său privit în toate aspectele vieţii sale, cu frământările de veacuri, cu aspiraţiile sale şi cu fondul cu care a contribuit şi contribue mereu la civilizaţia şi cultura umană, a specificului naţional întruchipat în diferitele tipuri sociale, după vârstă şi ocupaţie, după caracterul geografic şi istoric etc. acel specific românesc care trebue să fie idealul nostru". (pag. 170). Mai reţinem articolele:

"Sf. cruce în trecutul istoric al neamului nostru" de Dr. S. Reli.

„Problema interesului în pedagogia contimporană" de Al. Valeriu.

Dare de seamă asupra săptămânei pedagogice din anul 1937,

Iar la sfârşit foarte interesante şi numeroase recenzii de cărţi şi reviste româneşti şi streine.

Bine condusă printr'o muncă curat ştiinţifica şi deci dezinteresată „Revista de pedagogie"—face epocă în Pedagogia Românească—deschizând şi netezind drumuri către idealul educativ de care cu toţii suntem pătrunşi.

Revista Ştiinţifică „V. Adamachi". No. 2, vol. XXIII, Aprilie—Iunie 1937. Iaşi.

Ne facem o datorie plăcută de a spune câteva cuvinte despre această vrednică revistă de ştiinţă pură, unică la noi în ţară. Serioasă, demnă şi bogată în select material ştiinţific şi informaţii noui. Revista ştiinţifică face cinste comitetului ei de conducere—savanţi cu care ne mândrim, - colaboratorilor şi celor ce se ostenesc pentru redactarea ei în condiţiuni aşa de bune! Ea ne face cinste, cu siguranţă şi peste hotare.

Iaşii, întotdeauna ne bucură prin seriozitatea preocupărilor.

In acest număr, remarcăm studiul asupra profesorului dela Universitatea din Cernăuţi, „doctor honoris causa" Constantin Baron de Hurmuzachi, decedat la 22 Februarie 1937,—datorit d-lui Prof. Vasile Zahărescu. „Hărţile magnetice ale României" de G. Atanasiu; „Institutul Oceanografic dela Split (Jugoslavia) de M. A. Ionescu; „Influenţa curentului electric continuu asupra permeabilităţii membranelor de colodiu" de Eugen A. Para; Iazurile din Nord-Vestul câmpiei transilvane" de Andrei Iucze; Note şi informaţiuni: Descartes şi Geometria analitică; Franz Fischer la 60 ani şi diferite actualităţi ştiinţifice Dări de seamă asupra cărţilor „Nucleul atomic" de Ilie C. Purcaru; Materie şi lumină de Louis de Broglie, etc. Volumul se încheie cu o bibliografie a literaturei ştiinţifice române.

Dorim acestei reviste gloria ştiinţelor pure româneşti.

Pagini Literare: Turda. Piaţa „Regina Maria" 23. Abonamentul 180 lei, No, 6—8. Anul IV. Iunie—August. 1937.

Interesantă revistă, care face cinste presei de provincie. O dovadă de renaştere culturală. O bucurie!

Cu câteva pene destul de bine înzestrate revista „Pagini Literare", – ne dă bucăţi bine închegate şi de reală valoare. Reţinem din acest număr: „Tineretul ardelean şi filozofia" de d. D. Roşca; „Dinamica tradiţiei" de Grigore Popa: „Glose actuale" de Nicolae Roşu: Idei, oameni, fapte, cărţi, însemnări de Romulus Demetrescu, Teodor Murăşanu, Constantin Stelian şi Ion Ştefan.

Mai reţinem schiţa „Cele dintâi învăţăminte" de Victor Papilian. Din poezii—doar „La aria boerului" de Teodor Murăşanu, prin fondul ei dureros omenesc şi „Drumuri" de Virgil Carianopol. Pagini literare, e menită să încrusteze în rânduri de lumină şi imagini verosimile sufletul şi viaţa Ardealului. Îi dorim din inimă succes.

N. O.

Recenzii

Dr. Alfred Dimolescu: *Psihozele emoţionale* („Cultura", Bucureşti, 78 pagini). La congresul internaţional de educaţie şi instrucţie, din anul acesta, ţinut la Paris, între altele s'a proectat ca baza întregului învăţământ să o formeze *psihologia.* Dacă oameni cu greutate în materie, şi competenţi şi în politica şcolară, au căzut de acord asupra acestui lucru, de aici se poate vedea importanţa acestei discipline pentru viaţa socială. In ceeace ne priveşte pe noi învăţătorii, cari avem pe mână materialul ce formează, în cea mai mare parte, obiectul psihologiei, cu atât mai mult ar trebui să ne intereseze *psihismul,* cunoscând că nu se poate aplica decât o *pedagogie psihologică.*

Iată de ce, atunci când cineva îşi propune să exploateze manifestările sufletului omenesc, noi educatorii – aşa ni se spune —n'avem decât să-i fim recunoscători. Aşa trebue să fim şi cu d-l dr. *Alfred Dimolescu,* care a creiat o mică operă, tratând o problemă de psihologie patologică, prea puţin cunoscută de noi: *psihoza emoţională.* Actualitatea psihologică nu a înregistrat suficiente cercetări cu privire la problema emoţiilor şi influenţa lor asupra organismului. D-l Dr. *Dimolescu* analizează în cartea sa: *Psihozele emoţionale,* caracterul morbid al emotivităţii şi rolul acesteia în geneza psihozelor. Zice că psihozele emoţionale sânt manifestări prilejuite de un şoc afectiv. Datorită unei emoţii profunde se poate isca un acces de manie ori de melancolie, o confuzie mintală sau schizoidă. Psihozele emoţionale înglobează toate stările nervoase a căror cauză eficientă este un traumatism afectiv, care prezintă o evoluţie de scurtă durată şi cu tendinţe de remediere. In producerea psihozelor, un rol determinant îl are *terenul.* Şocul afectiv este ceva „ocazional", ce împinge la o stare de desechilibru într'un organism în aparenţă bolnav. Cartea aduce un real folos psihiatriei şi trebuie citită, în special, de cei cu preocupări educative.

I. M. Nestor: *Aspecte psihotehnice din Polonia, U. R. S. S., Finlanda, Letonia, Austria.* (Ed. „Societatea română de cercetări psihologice", Bucureşti, pag. 70. „Institutul Psihotehnic", înfiinţat recent în capitala ţării, este, în cea mai mare parte, opera d-lui prof. univ. C. Rădulescu-Motru secondat—în multe din lucrările sale—de către d-l I. M. Nestor,

Dânsul a fost acela ce a dat sugestii Ministerului Muncii care, împreună cu Universitatea, au creiat un aşezământ ce va organiza munca în mod raţional şi ştiinţific, ca în ţările mai evoluate pe scara culturii şi a civilizaţiei. Pentru acest institut şi pentru un „Laborator de orientare Profesională Academică", încă din

1935, d-l I. M. Nestor a fost angajat de oficialitate să interprindă o călătorie informativă—în ţările de pe titlul cărţii—pentru colectarea datelor ştiinţifice necesare. In mod inteligent, a luat contact cu cei mai superiori factori şi institute psihotehnice din străinătate şi, sistematic, ne-a redat tot ce a studiat detailat referitor la organizarea raţională a muncii sub toate aspectele sale, A strâns informaţiuni relativ la :

— Orientarea profesională pentru tineret dela 12—13 ani;

— idem pentru adulţi, studenţi;

— selecţia profesională;

— organizarea ştiinţifică a muncii pentru a obţine un maximum de randament şi de superioară calitate;

— aplicaţiile psihologiei în instituţiile cu caracter social.

Ne arată că, mai cu seamă în Polonia şi U. R. S. S., psihotehnica a luat o mare desvoltare. Faptul se datoreşte statului care înţelege să încurajeze prin subvenţii laboratoarele şi cercetările ştiinţifice. Ba mai mult: utilizează rezultatele în dezlegarea problemelor vitale ale naţiunii. Rusia a şi încadrat psihotehnica în sistemul de reorganizare şi refacere a statului. Firește, concepţia psihotehnică, diferă dela o ţară la alta, după idealul politic şi social. De pildă, în Rusia, se bazează pe principiile lui Marx, Engels, Lenin şi Stalin. Ne mai spune autorul că în aceste ţări psihotehnica se şi aplică în toate ramurile (educ. artistică, căi ferate, tramvaie, aviaţie militară, etc.). Realizări concrete ca acolo, vom vedea şi dela institutul nostru ?

Boris Vasilache

———

CRONICA

Ion Cioabă

La 15 Septembrie 1937, când şcoalele primare se deschid primitoare, pentru ca să primească sub auspiciile lor, sufletul plin de freamăt şi de viaţă a copiilor, — s'a împlinit un an de când am avut durerea nemărginită de a conduce la locul de veşnică odihnă, pe acel care a fost educator al copiilor în oraşul Chişinău şi preşedinte al Asociaţiei învăţătorilor din jud. Lăpuşna: **Ion Cioabă.**

Revista **„Şcoala Basarabeană"**,*—a cărei întemeietor şi redactor principal a fost bunul şi muncitorul Ion Cioabă, — după acest an de pierdere adânc simţită, — se închină cu evlavie în faţa memoriei aceluia care i-a dat viaţă... Vor trece anii, din ce în ce mai numeroşi, — peste mormântul lui Ion Cioabă, —* **uitarea** *va acoperi cu frunze veştede de toamnă, multe din faptele de* **bun român** *ale acestui vajnic stejar al luptei noastre profesionale, dar* **„Şcoala Basarabeană"** *— aşezământ de solidarizare şi de popularizare a ideilor bune, în munca noastră atât de spinoasă, — va rămâne să ducă mai departe acelaş gând de unire, de muncă şi de lumină ce-a călăuzit pe primul ei întemeietor.*

Ion Cioabă, *de mult par'că nu mai este... Ce tristă descătuşare a timpului legat de viaţa noastră omenească. Dar poate că acolo în eternitate sufletul lui e împăcat... Prea e grozavă viaţa asta de învăţător... Câte n'a suferit poate lutul ce-a purtat un suflet nobil... Va veni timpul când aducerile aminte, ni-l vor arăta aşa cum a fost şi în noianul trecutului vom strânge la un loc toate roadele acestui om. Până atunci credincioşi crezului nostru de solidaritate, la care ne-a trezit, cel dintâiu, Ion Cioabă, — să-i urmăm cu aceeaş credinţă şi după moarte!.. Să facem să se desvolte şi să se îmbogăţească apera începută de el:* **Asociaţia** *şi* **Revista „Şcoala Basarabeană"**. *Oamenii se cunosc după felul cum ştiu să urmeze înaintaşii... Atunci să fim siguri, că şi Ion Cioabă, în cer se va bucura!..,*

Amintirea lui veşnică fie!

N. O.

Ion Eşanu

Făclia veţii lui Ion Eşanu s'a stins. Ion Eşanu directorul şcoalei primare din c. Caracui, j. Lăpuşna, cel care a făcut să pătrundă primele raze de lumină în minţile noastre încă fragede, nu mai este în viaţă.

Câte amintiri duioase nu ne-a răscolit sufletul vestea morţii năpraznice a celui dintâiu dascăl al nostru?!

Cu multă emoţie ne aducem aminte de primele zile de şcoală, când păşiam cu timiditate spre altarul sfânt a învăţăturii.

Dar I. Eşanu, ca un bun pedagog, ştia să ne călăuzească cu mult tact pe calea adevărului. In anturajul lui tinerele vlăstare caracuiene se împrieteneau repede şi datorită unei taine, pot să zic de nepătruns, desvolta în sufletele noastre un spirit de emulaţii încât fără să vrei te îndrăgosteai de carte.

Învăţătorul nostru drag făcea ce făcea şi elevii silitori şi nevoiaşi primiau totdeauna cărţi de şcoală de la el.

Pentru cei ce nu i-au cunoscut sufletul, aceste amănunte li s'ar părea că n'au nici o însemnătate.

Noi însă, foştii lui elevi, din asemenea fapte ce par insignifiante reconstituind sufletul blând, bun şi modest al scumpului nostru dascăl.

Viaţa lui Ion Eşanu a fost scurtă. S'a născut în anul 1885. Studiile şi le-a făcut la seminarul teologic din Chişinău.

Nu trebuie să uităm că Ion Eşanu şi-a făcut pe deplin datoria faţă de neam şi patrie, luptând alături de fraţii noştri din ţară la desrobirea Basarabiei.

Iar acum de curând lui Ion Eşanu, în bună parte, i se datoreşte iniţiativa zidirii unui nou local de şcoală pentru care-i va fi recunoscător satul său natal, Caracui. Nefericitul dascăl n'a avut însă norocul să-şi vadă înfăptuită opera sa.

Noi, foştii lui discipoli, astfel l'am cunoscut, l'am iubit şi l'am stimat.

N. Corlăteanu,
student

ION CEOBOTARU—BALTĂ

In ziua de 5 Iunie 1937, orele 2 de dimineaţă a încetat din viaţă în mijlocul familiei şi rudelor sale mult regretatul coleg Ion Ceobotaru—Baltă.

Născut în anul 1907, la 19 Martie în Cărpineni din părinţi gospodari. Absolvind cursul gimnazial intră la şcoala Normală din Huşi, unde continuă cl. V-a şi V!-a remarcându-se un elev bun şi apt pentru cariera-i aleasă în slujba neamului.

Este numit în anul 1928 învăţător în satul Cărpineanca jud. Lăpuşna, într'un local favorabil încuibării bacilului Koch. care pe nesimţite şi-a făcut intrarea în trupul tânărului vlăstar. După un an de apostolat este numit la Cărpineni, Şc. No. 2.

O fiară blajină şi cam timidă, singur vedea că această necruţătoare boală zi de zi se întinde în trupul său nevinovat.

Stând la datorie în permanenţă nu deştăinue nimănui durerile lui lăsându-se pradă destinului. Prin concediile solicitate n'a avut mijloace materiale pentru a-şi căuta de sănătate. A suferi, până în ultimele clipe ale vieţii, dându-şi sufletul pentru totdeauna după ce a servit 9 ani ca model în mijlocul colegilor.

Cu stingerea din viaţă a colegului I. Ceobotaru-Baltă, Cărpinenii pierd pe fiul ce era menit pentru luminarea micilor şcolari ce-l iubeau ca pe un părinte. Rămân îndureraţi soţia şi doi copilaşi.

Ion Ceobotaru a murit, dar în sufletele noastre ne-a rămas imaginea unei fiinţe tinere şi dornică de muncă.

Ne-a lăsat amintirea acelor paşi timizi care-l conduceau spre şcoala care a iubit-o.

A murit pe altarul şcoalei ca un adevărat erou. Noi toţi colegii rugăm pe bunul Dumnezeu să-şi îndrepte privirile către nicii moşteniţori, iar pe Vanea să-l aşeze unde dreptii se odihnesc.

„Să-i fie ţărâna uşoară"!

V. Scalescu-N.

BULETIN PROFESIONAL

Buletin profesional

In ziua de 10 Septembrie la sediul Asociaţiei a avut loc şedinţa ordinară a Comitetului Asociaţiei.

1. Cu această ocazie d-l *I. Arhip* — Preşedintele Asociaţiei a făcut întâiu o expunere minuţioasă asupra desbaterilor Congresului General al învăţătorilor dela Oradea.

2. In legătură cu *sărbătorirea de 20 ani dela Unire,* ce se va face în anul 1938, D-l Preşedinte a propus ca Asociaţia noastră să ia iniţiativa ridicării unui bust lui *Vasile Ţanţu,* fost învăţător şi mare luptător basarabean pe tărâmul naţional ca un omagiu pentru meritele sale

Comitetul îşi însuşeşte propunerea şi hotăreşte să facă un apel către colegii lăpuşneni pentru adunarea fondurilor necesare.

3. Se ia apoi în discuţie *chestiunea sanatoriului de la Sergheevca.* D-l Preşedinte expune amănunţit lucrările de reparaţii şi amenajări ce s'au efectuat la acest sanatoriu în vara anului curent. Din expunerea făcută s'a putut constata că lucrările executate în suma totală de lei 12.388 au fost necesare şi pentru buna păstrare a imobilului (reparaţii de acoperiş, gea-

muri, etc.) şi deschid şi perspective noui de folosire efectivă a sanatoriului, reuşindu-se prin transformările făcute să fie camere izolate una de alta. Astfel amenajat Sanatoriul de la Sergheevca va putea cu succes satisface cerinţele colegilor.

4. *In chestiunea detaşărilor* corpului didactic primar, Comitetul va interveni la Minister prin Comitetul central al asociaţiei pentru ca această arzătoare problemă să fie deslegată în mod satisfăcător pentru colegii în cauză.

5. *Revista.* Se hotărăşte convocarea Comitetului de redacţie al Revistei pentru selecţionarea şi pregătirea materialului în legătură cu reapariţia ei. Se va recomanda Comitetului de redacţie să facă toate economiile posibile pentru ca apariţia regulată a revistei să fie asigurată.

6. *Biblioteca.* Pentru inventarierea bibliotecei şi punerea ei în funcţiune normală se fixează o gratificaţie de 500 lei. Distribuirea cărţilor se va face de 2 ori pe săptămână: Marţi şi Sâmbătă (5—8 p. m.).

7. La informaţia că unii membri ai Comitetului ar fi propuşi *pentru posturile de subrevizori şcolari,* Comitetul lămureşte că acei colegi — membri ai comitetului — cari ar avea o astfel de însărcinare, ar pierde conform art. 36 din statute dreptul de a face parte din Comitet, urmând a se complecta Comitetul cu supleanţii aleşi în adunarea generală.

Se rezolvă apoi mai multe chestiuni curente. Şedinţa se ridică la ora 2^{45} noaptea.

* * *

D-l Ion Cernat — membrul Comitetului Asociaţiei—fiind însărcinat cu funcţiunea de subrevizor şcolar, pierde conform art. 36 din Statutele Asociaţiei, calitatea de membru în Comitetul Asociaţiei pe timpul funcţionării în control.

Comitetul se complectează cu D-l I. Nagacevschi, primul supleant.

* * *

In zilele de 12—13 Septembrie la Orheiu a avut loc Congresul General ordinar al învăţătorilor Orheieni — prezidat de D-l I Moscovciuc — deputat şi Preşedinte al Asociaţiei locale.

A fost o manifestaţie de frumoasă solidaritate profesională. S'au desbătut probleme de ordin general şi s'au deslegat multe chestiuni de interes local. Mişcarea profesională orheiană este în plină desvoltare, fiind asigurate noui şi frumoase realizări învăţătoreşti (cămin, etc). La acest congres salutul colegilor lăpuşneni a fost adus de d. I. Arhip—preşedintele Asociaţiei.

D-l Gh. Druţă a ieşit la pensie

Implinind 35 ani de serviciu în învăţământ, d. *Gheorghe Druţă* a ieşit la pensie pe ziua de 1 Octombrie 1937.

Urmând a ne ocupa în numărul viitor mai pe larg despre domnia sa, de data aceasta ne mărginim a fixa în câteva linii precise unele amănunte în legătură cu activitatea acestui neobosit dascăl pe ogorul şcoalei naţionale.

Gheorghe Druţă a terminat şcoala normală la Cetatea-Albă în anul 1902. A intrat în acelaş an în învăţământ pe data de 1 Septembrie, încredinţându-i-se şi direcţiunea la şcoala primară din comuna Ţarenca, jud. Orheiu. Avea numai 20 de ani şi chiar de atunci a început să ţină legături strânse cu studenţii români din Iaşi, căutând în acelaş timp să se edifice asupra legiuirilor de peste Prut în ce priveşte învăţământul românesc.

Dela 1 Septembrie 1906—1 Septembrie 1912 funcţionează ca director al şcoalei primare superioară din comuna Ialoveni—Lăpuşna.

Dela 1 Septembrie 1912—1 Septembrie 1918 funcţionează ca director al şcoalei primare No. 1 din comuna Străşeni—Lăpuşna.

Dela 1 Septembrie 1918—1 Septembrie 1924 funcţionează ca revizor şcolar al judeţelor Orhei şi Lăpuşna.

La 1 Octombrie 1924 ia catedră la şcoala primară No. 4 băieţi din Chişinău.

La 1 Septembrie 1926 i se încredinţează direcţia şcoalei primare No. 1 băieţi din Chişinău, unde activează până la 1 Martie 1934, dată, dela care rămâne la aceeiaşi şcoală ca institutor.

Slujind în şcoală şi în afară de şcoală pe mai multe terenuri, d. Gheorghe Druţă are o activitate bogată, lucru de care ne vom ocupa la vreme.

P. C.

———

In atenţiunea colegilor

117.462 câştiguri în valoare de lei 317.253.600 — într'o singură zi a împărţit Loteria de Stat jucătorilor săi la tragerea finală din 15 Octombrie a. c.

Dacă până'n prezent nu figuraţi şi Dvs. printre fericiţii câştigători, aceasta se datoreşte numai hazardului.

Continuaţi jocul cu încredere şi pacienţă, căci norocul vine pe neaşteptate.

Asigurându-Vă participarea constantă la Loteria de Stat prin Subcolectura noastră, puteţi şi Dvs. deveni acum MILIONAR, întrucât numărul jucătorilor ajunşi milionari, să mărească cu fiecare tragere.

Păstraţi lozul ce Vă trimitem, el poate să Vă aducă şi Dvs. noroc. Procurând lozul numai la Subcolectura noastră veţi face dovada spiritului de solidaritate şi dragoste pentru aşezămintele noastre economice şi profesionale, având totodată şi satisfacţia morală, că susţineţi materialiceşte banca prin comisionul ce-l are Subcolectura din valoarea lozurilor vândute, iar nouă ne veţi da ocaziunea să Vă trecem pe lista câştigătorilor noştri.

Costul unui sfert de loz este de lei 200. Vă rugăm să ne trimiteţi suma prin mandat poştal.

Recipisa de predarea sumei la orice Oficiu Poştal, chiar până în ziua de 14 Noembrie a. c. inclusiv, constituie dovada achitării lozului şi deci asigură participarea lui în joc.

Domnii membri ai băncii vor putea plăti lozul prin reţinerea sumei prin State de salarii şi în acest caz vor completa declaraţia anexată care se va remite în termen util, astfel ca Banca să fie în posesia declaraţiei cel târziu până în ziua de 14 Noembrie a. c.

Având în vedere marea cerere de lozuri precum şi faptul că orice loz trimis de noi poate la un moment dat să aducă noroc şi fericire, Vă rugăm ca în cazul când nu doriţi să jucaţi, să-l predaţi unei rude sau prieten al D-vs., recomandând subcolectura noastră ca cea mai potrivită pentru amatorii din corpul didactic.

Vă doreşte mult noroc.

Subcolectura Băncii „Spiru Haret"

Banca Populară „SPIRU HARET"
a Corpului Didactic
din or. Chişinău şi jud. Lăpuşna

Nr. membrilor 755
Capital vărsat 3 071.572

BALANŢA DE VERIFICARE

încheiată la 30 Septembrie 1937

Nr. crt.	CONTURI	Debit	Credit	Sold Debitor	Sold Creditor
1	Cassa	12 758.917	12.599.881	159.036	
2	Capital social	7.700	3.079.272		3 071 572
3	Taxa de inscriere		1 140		1 140
4	Imprumuturi	10.409.077	5.266.653	5.142.424	
5	Depuneri spre fructificare	1 126.277	2 657.733		1.531.456
6	Efecte de plată		140 000		140.000
7	Mobilier	51.071		51.071	
8	Salarii	91.200		91.200	
9	Cheltueli Generale	13.038		13.038	
10	Imprimate	11.140	8.444	2.696	
11	Dob datorate	296	191	105	
12	Dob. şi beneficii diverse	23.795	351.615		327.820
13	Dob. reportate	3.690	157.323		153.633
14	Fond de rezervă		53.716		53.716
15	Depuneri div. instituţii	3,955.991	3.650.000	305.991	
16	Impozite	7.651		7.651	
17	Contribuţii Uniunei	3.866		3.866	
18	Casa de ajutor reciproc	142.100	428.500		286.400
19	Fond casei de ajutor reciproc	44.650	48 735		4.085
20	Fond mobilier		30.806		30 806
21	Fond cultural	4 000	26.148		22.148
22	Fond pentru creanţe dubioase		5.830		5.830
23	Fond imobil		248 097		248.097
24	Diverşi creditori	619.803	741.183		121.380
25	Capital C-ca Centr. Cooperat.	12.612		12.612	
26	Dobânzi reportate pe an. 1939		1.560		1.560
27	Profit şi Pierdere	75.908	75.908		
28	Efecte publice	8.800		8.800	
29	Efecte de primit	360.500	160.500	200.000	
30	Imprumuturi convertite	5.812		5.812	
31	Cheltueli neprevăzute	1 500		1.500	
32	Fond donaţii şi subscripţii	3.100		3.100	
33	Fond dobânzi datorate		296		296
34	Abonamente	600		600	
35	Lozuri Lot. Stat	197.950	198.350		400
36	Colect. Of. Chişinău	199.988	199.988		
37	Comision dela Lot, de Stat		9.163		9.163
	Total . .	30.141 032	30.141.032	6 009.500	6.009.502

Preşedinte, **G. Bălan**

Contabil-autorizat, **A. Zelenschi**